БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 145 (8365) | 1957 оной июниин 21, пятница | Сэн 20 мүнгэн

Ургасын хойноһоо харууһа һайнаар эмхидхэхэ

Республикымнай колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хадаа хүдөө ажахыһаа ашаг шэмэ улам ехээр абадаг болое гэһэн Парти, Правительствын уряада харюу болгон, Агуу Октябриин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөндэ ороод, айхабтар ехэ уялгануудые даажа абаһан байна. Табан хушуу малайнгаа тоо толгойе һурагтай олон болгохо, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ, энээнэй тулада тэжээлэй бата бэхи базэ байгуулха, дулаан аад, зохид байрануудые олоор бариха гэжэ тэдэ уялганууд дотор хэлэгдэһэн байгаа.

Мүн март һарада болоҗо үнгэрһэн КПСС-эй обкомой IV Пленум 1957 ондо гектарһаа дунда зэргээр: ороохото культурануудые 12 центнер, ногоо 130 центнер, хартаабха 100 центнер, кукуруза ба силосэнэ бусад культуранууд 150 центнер, ганса жэлэй ногоонуудые 30 центнер гэхэ мэтэ ургуулан абаха ябадал хангаха гэжэ партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудые уялгалһан байгаа.

Манай республикын колхозуудай ба совхозуудай полинууд дээрэ таряа талханай, кукурузын бараг һайн ургаса гаража байна. Мүнөө хабар эртээнһээ хойшо бороо хуралтай байжа, энэнь таряа талханай, сабшалан ногооной ургалтаар дэбжэхэдэ тон ехээр туһалһан байна гэшэ.

Мүнөө үедэ эгээн шухала зорилго юун болоод байнаб гэбэл, хүдөөгэй ажалшадай хүдэлмэрииэ хүдэр гараар тарилһан ургасын хойноһоо эрхим һайн харууһа эмхидхэхэ хэрэгтэй, үбһэ ба таряа хуряалгада саг соонь, жэшээтэ һайнаар бэлдэхэ хэрэгтэй болоод байна.

Ургасын хойноһоо харууһалга Мухаршэбэрэй, Бичурын, Зэдын ба бусадшье олон аймагуудта һайнаар ябажа байһые хэбэртэйгээр манай газетын редакцида хүдөө бэшэгшэд мэдээсэнэ. Бичурын аймагай Логовскиин, Калининай, Ворошиловай, Ждановай, Сталинай нэрэмжэтэ колхозуудай гэшүүд машинно-тракторна станциинуудай механизаторнуудтай хамтадаа кукурузын бултайн сасуу борнойлолго хээ. Сахарай свёклын набшаһан шэнгэрүүлэгдэжэ байна. Калининай нэрэмжэтэ колхоз сахарай свёклын үндэр ургаса абадагаараа суутай болоһон юм. Тээд тэдэнэр мүнөө жэл свёклын хойноһоо харууһа бүри һайнаар хэжэ, гектар бүриһөө 200 центнер свёкло хуряажа абахабди гэжэ үгээ үгөө. Мухаршэбэрэй аймагта, иланган Гашейн МТС-эй харьяата колхозуудта, Иволгын аймагай Саянтын МТС-эй харьяата колхозуудта, Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо, тэндэхи Боргойн совхоздо, бэшэшье олон аймагуудаар, колхоз нютагуудаар ургасын хойноһоо харууһалга эхилээ.

Үнеэн бүхэндөө 10 тонно силос, эбэртэ бодо мал бүридэ 20 гаран центнер бүдүүн тэжээл, мүн адуу, хони, гахай, тахяадаа хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ гэһэн зорилго урдаа табиһан колхозууд, совхозуудта мүнөө жэл кукуруза ехээр ургуулхын түлөө тэмсэл үргэнөөр ябуулагдажа байна. Түбхын түрүүндэ энэ культурын бултаймсаар борнойлго хэжэ, газарыень бамбайлгаха, нара һалхинай нүлөөлхэ ёһые таарууха талаар ехэ юумэн олон газарта хэгдэжэ байна.

Хэды тиимэшье һаань, ургасын хойноһоо харууһалха гэхэдэ, шэхээ бүглөөд һуудаг хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдшье баһал олон байдаг бшуу. Иимэ нэгэ жэшээ харуулая. Прибайкальска аймагта мүнөө хабартаа, зунай эхэр дулаан байһанай, бороо хура ехээр ороһоной ашаар, олонхи колхозуудта ургаса юрэнхыдөө, түсаарлабал, кукурузын бараг һайн ургаса гаража байна. Эндэхи Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 140 гектар газарта кукуруза квадратно-гнездовой аргаар таригдаһан байгаа. Гарасань һайн. Тэрэ колхозой гэшүүдэй кукурузынгаа хойноһоо һайнаар харууһалха гэхэдэнь, Итанцын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй хүдэлэсэгүй хүшүүн хандалгань һаад, тойдо татана. МТС-һээ энэ хүдэлмэридэ табигдаһан тракторнууд ехэнхи сагаа эбдэржэ, миин байжа үнгэрнэ. Энэ колхоздо эльгээгдэһэн тракторнуудай нэгэниинһэ хүсэд бүтэн гэхээр бэшэ, ходоролон эбдэржэ, һандаржа, ажал хойшо татажа байдаг юм. Энэ хэбэрээ саашаа байха болоо һаа, ургасын хойноһоо харууһа, үбһэ, таряа хуряалгые яажа үнгэргэхэ юм—мэдэгдэнэгүй. Итанцын МТС-эй директорай иимэ тулюур туйгаи байдалаа хамаагүй хараад байхань тон гайхалтай юм.

Энэ жэшээнһээ уламжалан хэлэхэ болоо һаа, тоогүй олон юумэн бии. Һүүлэй хэдэн жэлэй турша соо ороохото культуранууд (шэнииэ, хара таряа) хойноһоо харууһалхаяа оройдоо болишообди гэжэ болохо. Шэнисын поли дээрэхи шаралжаа түүхэ, энээндэ колхозниигууд ба механизаторнуудһаа гадна албахаагшадые, һургуулиин үхибүүдые, үбгэд, хүгшэдые хабаадуулха гэжэ оролдолго гаргагдахаяа огто болигдоо. Ороохото культурануудай хойноһоо харууһалхаяа болишохо гээшэмнай тон буруу ябадал гээшэ. Кукурузын, сахарна свёклын, огородой ургасын хойноһоо харууһалһын хажуугаар, мүн хэдэн зуун мянган гектарта таригдаһан ороохото культуранайгаа харууһалгаа ябаашье мартаха эрхэгүйбди.

Мүнөө жэл кукурузын дилэнхинь квадратно-гнездовой аргаар таригдаа. Тиимэһээ хоёр тээшэнь элдүүриигэ хэхэ арга боломжо һурагтай ехэ болоо. Энэ арга боломжөө хүсэд хэрэглэхэ шухала.

Зарим ургамалнуудта нэмэлтэ тэжээл үгэхэ зэргэтэй. Борооной оромсор бог үбһэнэй өөөн бөөнөөр ургажа эхилэхэдэнь, таряалан ба огородойнгоо газарые буртаг үбһэнһөө дары сэбэрлэхэ хэмжээ абаха, энэ ажалда ниитэ зониие хабаадуулха хэрэгтэй ха юм.

Ургасын хоротонтой тэмсэхын тула авиацые хэрэглэжэ болоно. Агаарһаа хоро сүршэхэдэ, элдэб бог буртаг үбһэн ехэ талмай дээрэ түргэн зуура хосордог байһаниинь дүй дүршэл харуулна.

Зумбараа хадаа ургасын, иланган таряан ажалай ёһотой муухай дайсаниинь ха юм. Манай таряаһай газар дээгүүр үй түмэн зумбараа миралзажа, ниишэ тиишэ гүйлдэжэ, таряа талхыемнай тонно, центнерээрнь эвэн руугаа зөөжэ байдаг лэ. Тээд бидэнэр энэ үзэгдэлые һанаа амараар харaад, хажуугаарнь гараад ябадагбди. Тиихэдэ, харин ангуушадаар, үхибүүдэр зумбараае тон олоорынь хюдуулхэ хэрэг эмхидхэбэл зохихо байгаа.

Хүдөөгэй ажалшадай хүлээһэн адхажа ургуулһан элбэг баян ургасые элдэб халаахай шаралжаанда даруулха, хорхой шумуулда эдюулэхэ—тиимэ эрхэ хэндэшье үгтөөгүй юм. Ургасын хойноһоо эрхим харууһа эмхидхэхэ гээшэ ехэ багагүй, хүтэлбэрилэгшэдэй гансашье нэрэ хүндын хэрэг бэшэ, мүн гүрэн түрын, партийна арюун нангин уялгань гээшэл.

Баруун областьнуудһаа нүүжэ ерэгшэд эдэбхитэйгээр ажаллана

ЧИТА, июниин 19. (ТАСС). Баруун областьнуудһаа Читын областьдо олон бүлэ зон нүүжэ ерээ. Һүүлэй гурбан жэлэй туршада энэндэ 2 мянга гаран гэрнүүд баригдаа. Мүн хэдэн зуун гэрнүүд энэ жэлдэ нүүжэ ерэгшэдтэ баригдажа байна. Хогшол зөөритэй болохынь тулада нүүдэлшэдтэ миллион түхэриг урьһаар үгтөө.

Эдэнэр колхозуудта орожо, эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилнэ. Жэшээнь, Могойтын районой Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо гол түлөб Волга шадарһаа ерэһэн олон нүүдэлшэд энэ жэлэй эхинһээ хойшо 400—500 ажалта үдэр олоод байна. Зарим колхозуудта хүдэлдэг хүнүүдэйнь тоо хоёр дахин олошороо. Тиигэжэ үбһэ таряаншье, мал адууһаншье үнгэргэшэ жэлэйһээ ороходоо һайнаар харууһалагдана.

ЛЕНИНГРАДАЙ 250 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Городой томо промышленна районуудай нэгэниинь болохо Невскэ застава һүүлэй жэлнүүдтэ танигдашагүй болоторoo хубилаа. Урдань хоoһон байһан газарта болбосон түхэлтэй байрын олон дабхар гэрнүүд баригдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ивановка үйлсэ (урданай Щемиловка).

ТАСС-эй фотохронико.

ТОО БАРИМТАНУУД

✦ Ленинград хадаа хүн зоноймгоо тоогоор Советскэ Союзай городууд соо Москвагай һүүлээр хоёрдохи һуури эзэлнэ. 1956 оной эхиндэ тэндэ 3.176 мянган хүн ажаһуужа байһан юм.

✦ Ленинград оронойнай промышленностиин эгээл ехээр хүгжэһэн газарнуудай нэгэн юм. 1913 оной хиһэ ороходо предприятинуудта хүдэлмэрилдэг хүдэлмэришэдэй тоо 2,5 дахин, тоно промышленностиин бүтээн гаргадаг продукциин хэмжээн 32 дахин ехэ болоо. Ажал хүдэлмэриин оньһоонууладһанай, техникын һайжарһанай, ажалай бүтээсын дээшэлһэнэй ашаар, иимэ ехэ продукци бүтээн гаргагдадаг болоһон байна. 1913 оной хиһэ ороходо 1956 ондо городой томо промышленностиин хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ жэлэй туршада дунда зэргээр 11 дахин ехэ болоно. Тиихэдэ хүдэлмэриин үдэр улам бага болоо.

✦ Промышленностиин зарим һалбариин хүдэлмэришэдэй, мүн албахаагшадай бүлын гаргашалдаг мүнгэн Ленинградта саг үргэлжэ шалгагдажа байдаг. 1956 ондо 1940 онойхитой сасуулбал, шалгагдаһан бүлэ бүхэн 1,6 дахин ехэ мяха, сахар, үндэгэ хэрэглэһэн, 1,7 дахин ехэ овошь болон бахса, 2,4 дахин ехэ һү болон һүнэй продуктнуудые, 5 дахин шахуу ехэ жэмэс хэрэглэһэн байна. Ленинградайхид бүд, мүн гутал айхабтар ехээр худалдан абадаг болонхой.

✦ 1923 онойхитой сасуулбал 1956 ондо хамта дээрээ 12.568 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байһан гэр Ленинградта баригдаа. Харин 1910 ондо Петербургын бүхы байрын гэрэйнь талмай 14.509 мянган дүрбэлжэн метр боложо байһан юм.

✦ Хэрбээ Ленинградай трамвайн болон тролейбусэй бүхы харгые хойно хойноһоонь һубарюулан табяа һаа, тэрэнь Москваһаа Ленинград хүрэтэр һунаха байна. Харин Ленинградай автобусой маршрудай утань 2.500 километр болохо. Автобусууд городой бүхы районуудаар, мүн городой шадарай деревнинүүдээр саг үргэлжэ ябажа байдаг. Үдэр бүри хүн зониие шэрэхээ 715 автобус ажалла гарадаг.

Ленинградайхид В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ метрополитенээр омогорходог. Мүнөө баригдаад байһан метрополитен 11 километр шахуу утатай. Үдэр бүри метрогоор 200—250 мянган хүн һууҗа ябадаг байха юм.

✦ Ленинградта 40 гаран дээдэ һургуулинууд бии. Тэдээндэнь 120 мянга гаран студентнүүд һурадаг. Тиихэдэ городой дээдэ һургуулинуудта заочноор 35 мянган хүн һурадаг байна. Техникумүүдтэ, түсхай дунда һургуулинуудта 80 мянга шахуу хүн һурадаг. Дүрбэдэхи табанхэлэй туршада городой бүхы дээдэ, түсхай дунда һургуулинуудта 83,4 мянган мэргэжэлтэд бэлэдхэгдээ. Харин табадахи табанжэлэй үедэ 135,5 мянган хүн бэлэдхэгдэхэн байна. Оройдоол нёдондо жэлдэ дээдэ, түсхай дунда һургуулинуудые 40 мянган мэргэжэлтэд дүүргэжэ гараа.

✦ Ленинградые наукын город гэжэ нэрлэдэг. Эндэ 182 научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай бии. Тэндэ 16 мянга гаран научна хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэй гурбадахи хүн бүхэниинь шахуу доктор гү, али кандидат гэһэн эрдэмтын нэрэзэргэтэй байха юм. Энээнһээ гадна 5 мянга гаран эрдэмтэд городой дээдэ һургуулинуудта багшална.

Мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые ойрын жэлнүүдтэ хүсэе!

Һаамхай үнеэн бүриһөө һарадаа 350—400 литрһээ бага бэшэ һү һаахабди

„Красный опытник" гэжэ колхозой һаалишадай аймагайнгаа бүхы һаалишадта хандаһан

БЭШЭГ

Мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е ойрын жэлнүүдтэ хүсэхэ, ахин гараха тухай манай түрэл Коммунистическэ партиин болон Советскэ правительствын уряае совет арадай уряа ехэ баяртайгаар угтаа.

Һаамхай үнеэн бүриһөө һү бүри ехээр һаадаг болохын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсохо гээшэ патриотическа уялгамнай болоно гэжэ бидэнэр мүн лэ тоолодогбди. Бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо 1958 ондо эдлүүрингээ газарай 100 гектар бүридэ 111 центнер һү һаадаг болохо гэһэн уялга манай колхоз абаа.

Хэрбээ улам һайнаар ажаллаад, бүхы арга боломжонуудаа бодолтойгоор хэрэглээд байгаа һаа бүри ехэ һү һааха болохо юм. Энэ өөһэдһөөмнай нилээд дулдыдаха байна. Тиимэһээ маанадта даалгагдаһан үнеэн бүриһөө һара бүридэ 200 килограммһаа бага бэшэ, тиихэдэ июнь, июль, август һаранууд та тус бүрдэнь үнеэдһээ 350—400 килограммһаа бага бэшэ һү һаахын тулада бидэнэр али бүхы хэмжээ абажа байнабди.

Энэ зорилгоо бидэнэр заатагүй дүүргэхэбди. Һүтэй үнеэдые таһанайнгаа һүүлээр хэды болоод дахижа һаадаг болообди.

Үглөөгүүр үнеэдэ хоёрдохёо дахижа һааха гэжэ бидэнэр өөһэд хоорондоо хэлсэҗэ һэмди. Хэдэн минутын үнгэрһэн хойно бүхы үнеэдээ дахяад һаабабди 8 литр һү абаһан байгаабди. Зарим үнеэд ямаршье шалтагаан дээрэһээ түрүүшын һаалгын үедэ һүеэ хүсэд үгэдэггүй байшоо.

Үнеэдые дахяад һаахадаа манай фермэ һара соо 240 литр һү, тиихэдэ бүри тоһолиг һү нэмэжэ абаха болоно. Хэрбээ урдань һунэймнай тоһолиг гурбан процент болодог байгаа һаа, мүнөө дүрбэ шахуу процент хүрэдэг болоо.

Ороохо таряанай зүйл малдаа нэмэжэ үгэхэ гээшэ ехэ удхашанартай гэжэ манайхин тоолодог. Үнеэдэй эдеэндэ һайн, садатараа үһа уудаг байхын тулада шулуун дабһа малдаа таһалдуулангүй үгэдэг гээшэбди. Үнеэднай дуран соогоо үһа уудаг. Эдэ бүхы хэмжээнүүдэй эсэстэ үнеэднай үдэрһөө үдэртэ һү орожо, мүнөө сүүдхэдээ 10,5 килограмм һү үгэдэг болоо.

Октябриин 1-һээ июниин 1 хүрэтэр бидэнэр үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 910 килограмм һү һаагаабди. Энэмнай үшөөл бага гээшэ.

Абаһан уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ байһандаа бидэнэр лаб этигэнэбди.

Үнеэдэй бэлшээридэ ябаха үедэ һара бүридэ тэдэнһээ 350—400 килограмм һү һаахын түлөө мүрысөөндэ оролсохыень аймагайнгаа бүхы һаалишадые бидэнэр уряалнабди.

Һаалишад: О. Чулкова, З. Васильева, С. Минибаева, А. Михайлова, Е. Носонова, М. Васильева, З. Ханова, Е. Мельникова.

Редакциһаа: һү ехээр һааха тухай Заиграйн аймагай «Красный опытник» колхозой һаалишадай аймагайнгаа һаалишадта хандаһан бэшэг толилнобди. Республикымнай бусад аймагуудай һаалишад энэ хандалгатай танилсаад, халуунаар дэмжэжэ, бүри ехэ уялгануудые абаха аабза гэжэ найдагдана.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Республикын милициин эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Бурят-Монголой АССР-эй МВД-гэй милициин эмхи зургаануудта эрхим һайнаар ажаллаһанайнь түлөө Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар иимэ хүнүүдые шагнаха:

1. Милициин ахалагша сержант Брянский Григорий Кировановичи—ажалшадай депутадуудай Кяхтын аймагай Соведэй гүйсэдкомой милициин таһагай милиционер.

2. Милициин старшина Длуговский Иван Федорович—ажалшадай депутадуудай Улан-Удэ городой Железнодорожно районой Соведэй гүйсэдкомой милициин таһагай участково найдалгата.

3. Милициин сержант Корнев Николай Васильевич—ажалшадай депутадуудай Зэдын аймагай Соведэй гүйсэдкомой милициин таһагай милиционер.

4. Милициин старшина Костенков Евдоким Васильевич—гүрэнэй эмхи зургаануудые сахидаг милициин һэлэндэхи взводой милиционер.

5. Милициин лейтенант Норбоев Буда Цыбикжапович — ажалшадай депутадуудай Яруунын аймагай Соведэй гүйсэдкомой милициин таһагай участково найдалгата.

6. Милициин сержант Оленников Георгий Парамонович — ажалшадай депутадуудай Мухаршэбэрэй аймагай Соведэй гүйсэдкомой милициин таһагай милиционер.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Д. ЦЫРЕМПИЛОН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан
1957 оной июниин 15.

САМОЛЁДООР НЭГЭШЬЕ БУУНГҮЙГӨӨР МОСКВАҺАА США-да ДЭЛХЭЙ ДЭЭРЭ ЭГЭЭ ТҮРҮҮН НИИДЭН ОШОҺОНҺОО ХОЙШО 20 ЖЭЛ ҮНГЭРБЭ

Советскэ Союзай Герой, авиациин генерал-лейтенант Г. Ф. Байдуковтай хэлэн хөөрэлдөөн

20 жэлэй урда тээ 1937 оной июнь һарада «АНТ-25» гэжэ советскэ самолёт Ванкувер гэжэ США-гэй аэродром дээрэ бууһан байна. Энэ самолёт 12 мянган километр хатуу замые гаталжа ерээ һэн. Тэрэ замайнгаа 6 мянган шахуу километр газартань энэ самолёт мульһэн дээгүүр ниидэһэн байна.

Летчигууд В. П. Чкалов, Г. Ф. Байдуков, штурман А. В. Беляков гурбанай жолоодоһон энэ самолёт 63 час 17 минутын турша саг үргэлжэ ниидээ. Бидэнэр Хойто мульһэн далай дээгүүр һэтэ ниидээд, полюс дээгүүр, мүн Канадска архипелагай арални уд болон хабсагай шулуутай хаданууд дээгүүр ниидэн гараа һэмди.

Тиихэдэ уларил ехэ муу байһан юм. Оройдоол Баренцова далай дээрэ ниидэжэ ябахадамнай, шииг нойтон болоод, хүйтэржэ, самолёдэй мульһэтэжэ эхилээ һэн. Тиимэһээ машинынгаа бүхы хаба шадалынь гарган жолоодохо баатай болоһон байнабди.

Һалхи шуурга, халуу хүйтэ, багалзуур үүлэ мана, шанга һалхиние дабан гаража, Канадын дээрэ элин ерэхэдээ бидэнэй дотор һара гараһан байна. Тиигээд замайнгаа эгээл бэрхэ, хэсүү хубииинь гэтэлгабди. Совет техникэ, совет хүнүүд хүйтэн уларилые илан гаража, тэрэниие гартаа абаад, зориһон газартаа хүрэхэ гэжэ ябаба.

«АНТ-25» самолёднай агаар 5 мянга, 5 мянга хахад, заримдаа 6 мянга шахуушье метр үндэртэ ниидэһэн байна. Теэд бүхы олон миллион совет арадай, бүхы оромнай манай хойноһоо анхаран хаража байна гэжэ һанахадаа, бидэнэр юунһээшье айгаагүй һэмди. Абажа ябаһан горючинигаа дууһахадань лэ газарта буугаабди.

Урдамнай США-гэй тала дайда нэмжэнэ. Самолёдоймнай буухада, Америкын арад бидэниие тон баяртайгаар угтажа, ехэ хүндэтэйгөөр, үнэн сэхээр бидэндэ хандаһан юм. Хойто полюс дээгүүр һэтэ ниидэн ерэбэ гэжэ бидэниие америкынхид тон ехээр магтажа, бахархаһаншье, омогорхоншье байгаа.

Советскэ Союзай Герой байхадаа Москваһаа ниидэһэн аад, Америка ерэхэдээ Дэлхэйн Герой болобо гэжэ тэдэнэр Чкалов тухай хэлээ һэн.

— Хойто мульһэн далай дээгүүр Москваһаа манай орондо ниидэн ерэхэдэ, самолёдойнгоо дали дээрэ өөрынһөө 170 миллион арадай амар мэндые Америкын арадта бөөмэйлэн асараабди,—гэжэ В. П. Чкалов нэгэ уулзалган дээрэ тиихэдэ хэлэһэн байна. Бидэнэр, гурбан зон, самолёдоо һуухада 170 миллион хүнэй зүрхые өөһэдынгөө зүрхэндэ хадагалаабди гэжэ һанаад, ямаршье хатуу шанга байгаалиин байдалһаа айха, тунхарихагүй байгаа бэлэйбди. Бидэнэр өөрынгөө арадай хүсэл заабарине дүүргэбэбди! Бидэнэр Европоһоо Америка тээшэ сэхэ гараха түрүүшын зам гаргаабди. Тиигэжэ СССР США хоёрой харилсаан улам бэхижэхэ бэзэ гэжэ найданабди.

«АНТ-25» самолёдоймнай экипажай хаанаашье ябахадань, манине тон баяртайгаар, ехээр хүндэлэн угтадаг байгаа. США-гэй Президент Франклин Рузвельт өөрөө В. П. Чкаловай нэрэдэ ниидэлгын дүүрэһэнтэй дашрамдуулан амаршалгын телеграмма эльгээһэн юм. Тиигээд Вашингтондо байхадамнай Президент бидэнтэй уулзаһан байна.

Аяар 20 жэлэй саада тээхи тэрэ сагые һанахадаа, 1937 ондо Америкын газар дээрэ бидэниие һайхан баяртайгаар угтаһыень һанахадаа, мүнөө Америка Советскэ Союз хоёрой арадуудай дүтэ хани харилсаатай боложо, худалдаа наймаа эрхилхэ гэхэдэнь, США-гэй зарим зонуудай али болохо аргаар һаад ушаруулжа байһаниинь харахадаа зосоомни муудадаг байна.

Москваһаа Хойто полюс дээгүүр США ниидэн ошоһон ушар советскэ техникын, манай нороной промышленностиин орьёлмо ехээр хүгжэһэниие харуулаа. Андрей Николаевич Туполевай зохёоһон машина тон бэрхэтэй хэсүү замые гаталжа шадаһан байна.

Тэрэ сагһаа хойшо 20 жэл үнгэрөө. Манай ороной авиаци асари ехэ амжалта туйлаа. Советскэ летчигууд холын замда ниидэжэ шададаг зандаа байһаһаа гадна, мүн бусадшье талаар амжалтануудые туйлаа гэжэ зарим нэгэ буу зэбсэгээрээ һайрхадаг хүнүүдтэ мартаагүй һаань һайн һэн.

Советскэ авиацые хүгжөөхэ хэрэгтэ дэлхэй дээрэ эгээ түрүүшынхээ хаанашье буунгүйгөөр Москваһаа США ниидэн ошоһон «АНТ-25» самолёдые жолоодоһон советскэ авиацые хүгжөөхэ хэрэгтэ һэн болоо һаа, амжалта нэмэгээ һэн гэжэ һанахада сэдьхэлни баясана гэжэ Советскэ Союзай Герой Авиациин генерал-лейтенант Г. Ф. Байдуков үгынгөө түгэсхэлдэ хэлээ.

(ТАСС).

Революцида пролетариадай бэелүүлдэг хүтэлбэрилхы үүргэ тухай Ленинэй һургаал

Советскэ Союзай ажалшад, бүхы түрүү хүн түрэлтэн энэ жэлдэ гайхамшагта түүхэтэ ойе—Агуу-ехэ Октябриин социалистическэ революциин дүшэн жэлэй ойе һайндэрлэхэеэ бэлэдхэжэ байна. Манай орондо Октябриин социалистическэ революциин илаһан ушар социалистическэ революци тухай В. И. Ленинэй һургаалай маша зүб байһые баталаа бэлэй. Энэ һургаалай гол хубинь революцида пролетариадай бэелүүлдэг хүтэлбэрилхы үүргэ (гегемони) тухай һургаал болоно.

Марксизмын эхи үндэһэ табигшад К. Маркс Ф. Энгельс хоёр революцида пролетариадай бэелүүлдэг хүтэлбэрилхы үүргэ тухай һургаалай гол үндэһэн заабаринуудые зохёоһон байгаа.

Дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүүсэн бодоһон арад олониитын тэмсэлые политическэ партяараа хүтэлбэрилэгдэһэн пролетариадай толгойлоогүй һаань, тэрэ тэмсэл буруу һүрэхэ юм гэжэ тэдэнэр һургаһан байна.

Тиибэшье, помещигүүдтэ, буржуйнарта эсэргүүсэн пролетариадай болон таряашадай хамтадаа тэмсэхэ түүхэтэ дүй дүршэл тэрэ сагта үшөө бии болоодүй байһан дээрэһээ, Маркс Энгельс хоёр революцида пролетариадай бэелүүлхэ хүтэлбэрилхы үүргэ тухай һургаал бүрин хүсэдөөр тодорхойлон зохёогоогүй байһан юм.

Маркс Энгельс хоёрой наһа бараһанай һүүлээр, II Интернационалай үзэл суртал номногшод энэ һургаалыень саашадань хүгжөөхэһөө байтагай, харин мартуулха, балартуулха гэжэ ехээр оролдоһон байгаа. Имагтал большевигүүдэй партиин ударидагша В. И. Ленин түүхэтэ шэнэ оршон байдалда, империализмын саг үедэ энэ һургаалые саашадань гайхамшагта сэсэнээр хүгжөөжэ, буржуазно-демократическа ба социалистическэ революцинуудта, коммунистическэ обществые байгуулгада пролетариадай бэелүүлхэ хүтэлбэрилхы үүргэ тухай тодорхой сэсэн һургаал зохёоһон байна.

Имагтал пролетариат таряашадтай холбоо барисаа байгуулхадаал буржуазно-демократическа революциие толгойлон хүсэд илалта туйлажа шадаха юм гэһэн тобшолол империалистическэ үедэхи түүхэтэ шэнэ оршон байдалые бүхы талаһаань шэнжэлээд байхадаа В. И. Ленин хэһэн байна.

1905 оной июль һарада хэблэгдэн гараһан, «Демократическа революцида социал-демократиин хоёр тактика» гэжэ гайхамшагта ном соогоо, В. И. Ленин Россида болохо буржуазно-демократическа революцида пролетариадай хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэхэ аргатай ба дүүргэхэ шухала байһаниие бүхы талаһаань баримталан харуулаа һэн. Эдэ арга боломжонуудынь ямар байгааб гээд хаража үзэе. Нэгэдэхеэр, өөрынгөө байдалаар пролетариат үйлэдбэридэхи болон обществодохи эгээн түрүү, революционно анги болодог туладаа ниитэ демократическа хүдэлөөндэ хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэхэ уялгатай.

Россин пролетариат революцида хүтэлбэрилхы үүргэ бэелүүлхэ бүхы арга боломжотой байгаа. 1905 оной эхин багаар 3 миллион шахуу хүдэлмэришэд Росси дотор хүдэлжэ байһан юм. Россин пролетариат XIX зуун жэлэй эсэсһээ эхилэн үргэнөөр дэлгэрһэн стачкануудта хабаадалсажа, тэмсэлэй баян дүршэлтэй болоһон юм.

Хоёрдохёор, Россин пролетариат революционно үзэл сурталаар зэбсэглэгдэһэн шэнэ түхэлэй марксистска партитай, буржуйнарһаа дулдыданги бэшэ өөрынгөө большевигүүдэй партитай байгаа. Энээнэй ашаар бэеэ даанхай, нэгэдэмэл политическэ хүсэн боложо нягтаран жагсаха аргатай болоһон юм.

Гурбадахяар, хаанта засагые унагааха, буржуазно-демократическа революциие эсэстэнь хүргэхэ гэжэ ямар нэгэн ондоо ангиһаа (тэрэ тоодо буржуйнарһаа) үлүүгээр оролдодог байһан ушарһаа, пролетариат буржуазно-демократическа революцида хүтэлбэрилхы үүргэ бэелүүлжэ шадаха, бэелүүлхэшье ёһотой болоһон юм. Буржуазно-демократическа революциин илахада пролетариат эмхитэй болохо, политическэ талаараа хүмүүжэхэ, олониитэ ажалшадые политическээр хүтэлбэрилхэ дүй дүршэлтэй болохо байна.

Либеральна буржуйнар революцида хүтэлбэрилхы үүргэ дүүргэхэ ёһотой гэһэн меньшевигүүдэй оппортунистическэ хараа бодол тон буруу гэжэ В. И. Ленин шүүмжэлээ һэн. Ленин хадаа либеральна буржуйнарай революцида харша үүргыень элишэлһэн, хүдэлмэришэд, таряашадай урган дэлгэржэ байгаа революционно хүдэлөөнһөө тэдэнэй айдаг, тиигээд, эгээн хархис хүсэнүүдтэй, хаанта засагтай үгэсэхэ гэжэ оролдодог байһыень баталан харуулһан байна. Эгээл иимэ ушарһаа пролетариат болбол буржуазно-демократическа революциин хүтэлбэрилэгшэ, гегемон болохо дүүрэн арга боломжотой юм.

Теэд арга боломжо хадаа бодото байдал үшөөл бэшэ ха юм. Пролетариадай хүтэлбэрилхэ арга боломжые бодото байдал дээрэ бэелүүлхын тула хоёр эрхэ нүхэсэл бии юм гэжэ Ленин һургадаг һэн. Нэгэдэхеэр, хаанта засагые эрид шууд илаха гэһэн хүсэлтэй союзник пролетариадта байха ёһотой. Таряашад тиимэ союзнигынь болоһон байна. Таряашад революциин эрид шууд илахые хүсэнэ. Ушарынь хадаа имагтал революциин илаад лэ байхада таряашад помещигүүдые дараад, тэдэнэй газар абажа шадаха байгаа. Таряашад революциин ба республикын түшэг тулгууринь зайлашагүй болохо юм, ушарынь «имагтал илаһан революци таряашадта газарай реформонуудай талаар бүхы юумые, таряашадай хүсэжэ байһан, тэрэнэй һанажа ябаһан бүхы юумые үгэжэ шадаха юм» гэжэ Ленин заадаг байгаа.

Зүгөөр, таряашад хүдэлмэришэн ангиин хойноһоо зүн дэгээн дахахагүй юм. Тэдэниие революциин талада идхан оруулха хэрэгтэй. Тиихын тула таряашадые хаанта засагтай үгэсүүлхэ гэжэ бүхы аргаараа оролдожо байһан либеральна буржуйнартай тэмсэхэ хэрэгтэй гэжэ Ленин заадаг байгаа. Тиимэһээ, буржуазно-демократическа революцида пролетариадай хүтэлбэрилхы үүргые хангаха хоёрдохи нүхэсэлынь гэхэдэ, либеральна буржуйнарые таряашадһаа амяарлан холодуулха, мүн тэдэнээр буржуазна революциие хүтэлбэрилүүлхэгүй ёһотой байгаа.

Либеральна буржуйнарай амяарлан холодуулагдаагүй сагта, хаанта засагһаа таряашадай таһаран һалаха байһанда найдажа болохогүй байгаа. Теэд, тиигэжэ таһаран һалаагүй һаань, таряашадтай хүдэлмэришэн ангиие холбоо барисаатай болгожо, революцида пролетариадай хүтэлбэрилхы үүргэ бэелүүлэн, илалта туйлажа болохогүй байгаа бшуу.

Тиимэһээ революционно социал-демократи хадаа либерально-монархическа буржуйнарта, тэрэнэй парти—кадедүүдэй партида эсэргүүгээр гол сохилтоёо хэхэ ёһотой байгаа.

Имагтал тиимэһээ революциин түрүүшын шатада (буржуазно-демократическа шатадань) буржуйнарые амяарлан гансаардуулаад, бүхы таряашадтай хамтадаа хаанда ба помещигүүдтэ эсэргүүсэн буржуазно-демократическа революциин бүрин гүйсэдөөр илахын түлөө тэмсэхэ гэһэн уряа лозуун большевигүүд табиһан юм.

Тиимэ болохолоороо, түүхэтэ шэнэ оршон байдалда (империализмын саг үедэ) пролетариат Россида буржуазно-демократическа революциин гегемон, бодото хүтэлбэрилхы хүсэниинь болохо ёһотой байгаа, үнэхөөрөө болоһоншье юм. Таряашад пролетариадай союзнигынь болоо, харин буржуйнар революциие хүтэлбэрилгэһөө холодуулагдажа, контрреволюционно хүсэн болоо һэн.

Арадай зэбсэгтэ восстани хадаа хаанта засагые унагааха, демократическа республикые тогтоон байгуулха тон шухала арга мүн гэжэ Ленин тоолодог байгаа. Илалта түгэс зэбсэгтэ восстаниин ашаар пролетариадай ба таряашадай революционно-демократическа засаг түрэ—саг зуурын Революционно Правительство тогтоогдохо ёһотой байгаа.

Пролетариадай революциие хүтэлбэрилжэ байхадань, илаһан революци имагтал буржуазно-демократическа зорилгонуудые шиидхэлгээр хизаарлахагүй байгаа. Бүхы таряашадтай холбоо барисаатайгаар демократическа эрид хубилалтануудые хээд, хүдэлмэришэн анги хото хүдөөгэй хахад пролетари шахуу хүн зонтой холбоо барисаа тогтоогоод, социалистическэ эрид хубилалтада шэлжэн орохо ёһотой болоһон байна.

Пролетариадай хүтэлбэрилхы үүргэ бэелүүлжэ байхада буржуазно-демократическа революциин социалистическэ революци болон хүгжэхэ тухай Ленинэй һургаал марксизмые ехээр урагшань хүгжөөжэ, бүхы уласхоорондын оппортунизмда туйлай шанга сохилто болоһон байна.

1905—1907 онуудта болоһон Ородой түрүүшын революци хадаа пролетариадай революцида хүтэлбэрилхы үүргэ бэелүүлхэ тухай В. И. Ленинэй һургаалай тон зүб байһые баталан гэршэлээ һэн. Россин хүдэлмэришэн анги энэ революцида агууехэ түүхэтэ үүргэ дүүргээ бэлэй. Революциин боложо байһан бүхы сагта хүдэлмэришэн анги революционно хүдэлөөнэй манлайда ябаа һэн.

Ородой түрүүшын революци хэдэн олон шалтагаануудһаа боложо диилдэһэн байгаа. Тиигэбэшье, 1905 оной революционно дүй дүршэлэй үгы байгаа һаа, 1917 оной февраль, октябрь һарануудта пролетариат тиимэ түргэнөөр шиидхэхы илалта туйлажа шадахагүй байһан юм.

Демократическа революциин социалистическэ болон хүгжэхэ тухай Ленинэй һургаал хадаа социалистическэ революци тухай шэнэ һургаал болоһон байна. Олон миллион ажалшадай ба дарлуулһан, мүлжүүлһэн арад ниитын хүтэлбэрилэгшэ, вождь, гегемон болоһон пролетариат, пролетари шахуу хүн зонһоо бүридэһэн союзнигтай пролетариат энэ революциие бэелүүлнэ.

Хүтэлбэрилхы үүргэсэ бэелүүлжэ байхадаа, пролетариат революциин нэгэдэхи шатада оршохо зэргэтэй пролетариадай ба таряашадай революционно-демократическа засаг түрые, революциин хоёрдохи шатадань — пролетариадай социалистическэ засаг түрөөр яажа һэлгэхэ ёһотойб гэжэ Ленин зааһан байна.

«Бүхы арадые, илангаяа таряашадые толгойлон ябажа—бүрин гүйсэд эрхэ сүлөөгэй түлөө, уламжалһан демократическа эрид хубилалтын түлөө, республикын түлөө! Бүхы ажалшадые ба дарлуулан мүлжүүлэгдэгшэдые толгойлон ябажа—социализмын түлөө!» гэжэ В. И. Ленин революциин нэгэдэхи ба хоёрдохи шатануудта пролетариадай бэелүүлхэ хүтэлбэрилхы үүргыень тодорхойлһон юм.

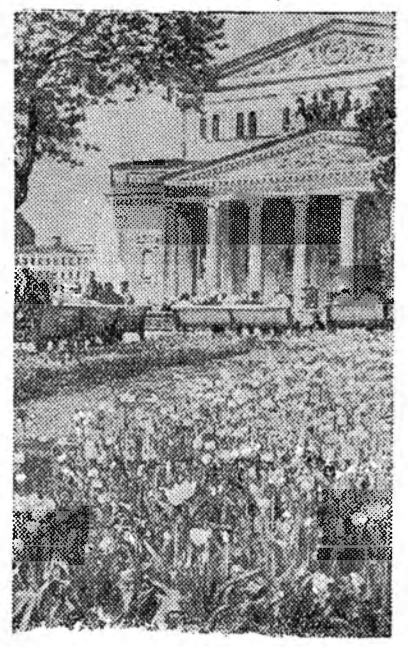
Коммунистическэ партяар хүтэлбэрилэгдэһэн ородой хүдэлмэришэн анги 1917 оной февраль һарада хаанта засагые унагаагаад, түүхэтэ богонихон болзор соо, 8 һарын туршада, буржуазно-демократическа революциһаа социалистическэ революцида оролгые бэелүүлээ һэн. 40 жэлэй саада тээ ородой пролетариадай туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтань революци тухай Ленинэй һургаалые бодото дээрэнь гүйсэдөөр бэелүүлһэн хэрэг болоно. 1917 ондо Россин хүдэлмэришэн анги хадаа февралиин буржуазно-демократическа революцида үргэн олониитэ таряашадай гегемон, хүтэлбэрилэгшэнь болоо һэн. Удаань социалистическэ революцида шэлжэн орохо үедэ пролетариат хүтэлбэрилэгшэ байжа, үгытэй таряашадтай холбоо барисаа тогтоогоод, Октябриин социалистическэ революциие бэлэдхэн бэелүүлхэ, пролетариадай засаг түрые тогтоохо үедэ бүхы дарлагдаһан олониитэ ажалшадые хүтэлбэрилөө бэлэй.

Коммунизм байгуулгада хүдэлмэришэн ангиин хүтэлбэрилхы үүргэтэй байха тухай ленинизмын заабаринуудай зүб байһые Совет гүрэнэй дүшэн жэлэй дүршэл баталан гэршэлбэ. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро ябажа, манай ороной хүдэлмэришэн анги хүсэн түгэлдэр советскэ социалистическэ гүрэниие, социалистическэ обществые байгуулха ябадал хангаад, социализмһаа коммунизмда орохо замаар совет арадые амжалтатайгаар ударидан ябана.

Пролетариадай хүтэлбэрилхы үүргэ тухай В. И. Ленинэй һургаал гансашье СССР-тэ бэшэ, мүн социализмын ондоо гүрэнүүдтэ шалгалта дабажа гараа. Европа болон Азиин олон оронуудта арадай демократиин туйлаһан илалтанууд, тэдэ оронуудта амжалтатайгаар социализм байгуулжа байһан ушар хүдэлмэришэн ангиин, тэрэнэй партиин хүтэлбэри доро туйлагдаа.

Буржуазно-демократическа, социалистическэ революцинуудта пролетариадай хүтэлбэрилхы үүргэ бэелүүлхэ тухай марксистско-ленинскэ һургаал болбол колониальна, бэеэ даагаагүй ба хүрэнгэтэ оронуудай ажалшадай эрхэ сүлөөгэй, бэеэ даанхай байдалай, демократи болон социализмын түлөө тэмсэхэдэнь мүнөөшье түгэлдэр хүсэтэ зэбсэг болоно.

Б. БАЙМИН, Политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлдэг бүхэсоюзна обществын гэшүүн.

Голландец Лефеберэй бэлэглэһэн «Большой театр» гэжэ сортын тюльпангууд Ехэ театрын сэсэрлиг соо ургажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ асуудалые КПСС-эй айкомой бюро зүбшэн хэлсэбэ

Баунтын аймагай соведэй гүйсэдкомой арадай гэгээрэлэй таһагые даагша нүхэр Башкуева, Ципиканай приискын управлениин һургуулиин таһагые даагша нүхэр Олемский гэгшэд һуралсалай шэнэ жэлдэ һургуулинуудай ямараар бэлэдхэгдэжэ байһан тухай КПСС-эй айкомой бюрогой заседани дээрэ тоосоогоо хээ. Һургуулинуудые һуралсалай шэнэ жэлдэ бэлэдхэхэ хүдэлмэриин ехэ дутуутай байһые КПСС-эй айкомой бюро элирүүлээ.

Һургуулинуудай байшангуудта жэжэ заһабари хэхэдэ хэрэгтэй болохо элдэб материалнууд хүсэд хүрэхөөр бэлэдхэгдээгүй. Олохон һургуулинууд гэр байра, һуралсалай түхеэрэлгэнүүдээр хүсэд хангагдаагүй байһаар. Муйска, Косинска, Маловско, Кедровскэ һургуулинууд һургуули шадарай участогуудтай болоогүй байһаар. Һуралсалай шэнэ жэлдэ хэрэгтэй болохо номууд болон һуралсалай бусад хэрэгсэлнүүд абаашагдаагүй байһаар. Һуралсалай мастерскойнуудай байранууд дутамаг. Мүнөө намар һургуулида орохо үхибүүдэй тоо бүридхэл хүсэд абтаадүй байһаар.

Һуралсалай жэлдэ шанар һайнтайгаар бэлэдхэхэ ябадал хангахыень нүхэр Башкуева Олемский хоёрһоо айкомой бюро эриһэн байна. Һургуулиин байшангуудые заһабарилха, шэнээр бариха болон бусад барилгануудые хэхэдэнь һургуулинуудта туһалхыень предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые КПСС-эй айкомой бюро уялгалаа.

Шалгалтаа һайнаар үгэнэ

Кяхтын багшанарай училищада гүрэнэй шалгалта түлэг дундаа ябажа байна. Бурят таһагые энэ жэлдэ дүүргэхэеэ байгаашад шалгалтаяа эрхим һайнаар барижа, багшын диплом абахын түлөө оролдоно.

Энэ таһагай 18 һурагшад гурбан экзаменаа үгэбэ. Тэдэнэй юһэниинь—«5», найманиинь—«4», нэгэниинь —«3» гэһэн сэгнэлтэ ород хэлэ болон литератураар абаба. Гурбан предмедээр Дара Бальжакова, Нимасу Санжиева, Очир Ринчинов гэгшэд эрхим һайн сэгнэлтэдэ хүртэбэ.

И. Бадмаев.

АЖАЛ ТУХАЙ ХУУЛИ НАРИНААР САХИХА

Июниин 17-до Улан-Удын ажалшадай депутадуудай городской Соведэй III сесси болоо.

«Улан-Удэ городой промышленна предприятинууд, транспорт болон барилганууд дээрэ ажал тухай хуули сахилга» гэһэн асуудалаар республикын прокурор нүхэр Матвеев элидхэл хээ.

Социалистическэ хуули ёһо бэхижүүлхэ тушаа КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, партиин ЦК болон Советскэ правительство хэдэн шухала хэмжээ абаа гэжэ хэлээд, нүхэр Матвеев ажал тухай хуулиин Улан-Удэдэ ямараар сахигдажа байһанай шэнжэлэл хээ. Тиихэдээ энэ хэрэгтэ байһан дутагдалнуудые шүүмжэлэн элирхэйлээ.

Ушар ёһо бага мэдэхэ зарим хүдэлмэришэд болон албахаагшад ажалай журам сахидаггүй, тиимэһээ ажалаа муугаар бүтээхэ, тэрээндээ хайша хэрэгээр хандаха ябадал гаргадаг. Гадна, зарим зургаануудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд ажал тухай хуулинуудые эбдэдэг байна.

Жэшээлхэдэ, «Заготзерногой» элеваторай директор Плюснин, мяханай комбинадай директор Карасев, түмэр замай отделениин 6-дахи вагонно участогай начальник Чернухин гэгшэд «штат хороохо» гэжэ худал шалтагаан баримталан хүдэлмэришэдые ажалһаань хуули бусаар гаргаһан байна. Тиигэжэ хуули бусаар ажалһаа гаргагдаһан олон хүдэлмэришэд арадай сүүдэй шиидхэбэреэр хуушан ажалдаа дахин абтаһан байна.

Саашань предприятинуудта, барилгануудта хүдэлмэриин аюулгүйе сахиха журам эбдэһэн ушарнуудта элидхэлшэ тогтон хэлэбэ. Предприятинуудта, барилгануудта ажалай журам эбдэхэ—ажалһаа гээгдэхэ, ажалдаа ерэхэгүй, болзорһоо урид ябашаха ушарнууд олон гэбэ.

Предприятинуудта, эмхи зургаануудта, транспортда хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай салин хүлһэнһөөнь буруугаар дарадаг ушарнууд олоор үзэгдэдэг. Заримдаа салин хүлһэниинь саг соо хүдэлмэришэдтэ түлэгдэдэггүй. Мүн хэдэн предприятинуудта эхэнэрнүүдэй ажал хэхэ эрхэ эбдэгдэһэн тухай элидхэлшэ олон жэшээнүүдые харуулаа.

Һүүлээрнь элидхэлдэ табигдаһан энэ асуудалые депутадууд зүбшэн хэлсэбэ. Үгэ хэлэгшэ депутат нүхэр Морокова 1956 оной туршада ажал хэхэ хуули эбдэһэн олон ушарнууд тухай тогтон хэлээ. Олохон предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй ажал тухай совет засагай хуулинуудые өөһэдөө муусар мэдэдэг дээрэһээ хүдэлмэрилэгшэдые хуули бусаар ажалһаа гаргаха ябадал үзэгдэнэ.

«Бурмонголстрой» трестдэ хүдэлмэришэдэй эрилтэнүүдтэ анхаралаа хандуулдаггүй, тэдэнэй гэрэй байдал тухай тус трестын хүтэлбэрилэгшэдэй анхарал багаар табидаг тухай депутат нүхэр Храмов шүүмжэлбэ. «Бурмонголстрой» трестын предприятинуудта ажалай аюулгүйе сахиха хэмжээнүүд абтадаггүй, энэ хэрэгтэ гаргагдаһан гүрэнэй мүнгэн хэрэглэгдэнэгүй. Мүн эмнэлгэ-аргалалгын хүдэлмэрилэгшэд эндэ дуталдана. Наймаанай газарнууд — магазинууд, ларёгууд үгы, киношье хүдэлмэрилэгшэдтэ харуулагданагүй. Бетон худхадаг газарта цементын тооһон соо хүдэлмэришэд ажаллана. Тэндээнь муухай болоһон агаарые газаашань гаргаха вентиляци үгы дээрэһээ, хүдэлмэришэд хамар амаяа полотенцеэр уяжа хүдэлнэ.

Депутадууд нүхэд Серкин, Донской, судья Сабурова гэгшэд ажал хэхэ хуулинуудые наринаар дүүргэхын тулада предприятинуудай, эмхи зургаануудай, транспортын, барилгын хүтэлбэрилэгшэд ажал хэхэ тухай хуулинуудые (КЗОТ) өөһэдөө һайн мэдэдэг болохо ёһотой гэжэ хэлэбэ.

Ажалшадай депутадуудай городской Соведэй сесси «Городой промышленна предприятинуудта, транспортда болон барилгануудта ажал тухай хуулинуудые наринаар сахиха» гэһэн асуудалаар дэлгэрэнгы тогтоол баталан абаа.

Хоёрдохи асуудалаар депутадуудай шүүмжэлэлнүүдээр, дурадхалнуудаар хараалагдаһан хэмжээ-ябуулгануудай хэрэгэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай Городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Гурьянов мэдээсэл хээ.

Ажалшадай депутадуудай горсоведэй II сессиин үнгэрһэнһөө хойшо хоёр һара шахуу болобо. Нэгэдэхи болон хоёрдохи сессидэ нютагай промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэри шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Нёдондо промышленна кооперацинууд, артельнүүд түсэбөө миин 35 процент дүүргэһэн байгаа. Энэ жэлдэ нютагай промышленностиин предприятинууд хүдэлмэреэ нилээд һайжаруулжа, һарынгаа түсэбые 100 гаран процент дүүргэнэ. Гадна, депутадуудай дурадхалаар город соо, мүн город шадар ябадаг автобусуудай тоонь элшоруулагдаа. Мүнөө 50 автобус город соо ябана. Городой транспорт һайжаруулха талаар хүдэлмэри хэгдэһээр.

Хубсаһа, гутал оёдог газарнууд, парикмахерсканууд һайнаар хүдэлдэг боложо байна. Энээнэй урдахи сесси дээрэ хүүгэдэй спортивна талмайнуудые, һургуулинуудые нээхэ тухай депутат Минеевэй оруулһан дурадхалые ажалшадай депутадуудай городской Совет хараада абаһан байна. Мүнөө үедэ спортивна талмайнууд, спортивна залнууд город соо баригдажа байнхай. Августын 1-һээ заводто хүүгэдэй спортивна һургуули нээгдэхэнь. Үхибүүдэй зунай амаралтые һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэ анхарал табигдана. Энэ хэрэгтэ 175 мянган түхэриг мүнгэн гаргашалагдаха юм.

Мүн сесси дээрэ эмхидхэлэй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэбэ. Ажалшадай депутадуудай городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшоор депутат Е. А. Константинов һунгагдаа. Мүн саг үргэлжын комиссинуудта нэмэжэ 49 хүниие һунгаһан байна. Бүхыдөө городой Соведэй саг үргэлжын комиссинуудта мүнөө 243 хүн хүдэлнэ.

Эмхидхэлэй асуудалнуудые хэлсээд, сесси хүдэлмэреэ дүүргээ.

Түрүү дүй дүршэл шудалана

Московско областиин Ленинскэ районой В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз бүхы орон дотороо суутай болонхой. Энэ жэлдэ тус артель эдлүүриин газарай зуун гектар бүхэндэ 1000 центнер һү, 130 центнер мяха, тэрээн сооһоо 100 центнер гахайн мяха, үнеэн бүриһөө 5600 килограмм һү haaxa, мүн гектар бүриһөө 29 центнер ороохо, 220 центнер хартаабха, 300 центнер овощь ба 350 центнер силосэй кукуруза хуряажа абаха гэһэн уялга абанхай.

Энэ уялгаяа хэр зэргээр В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ артелиин гэшүүдэй дүүргэжэ байһан тухай Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкэдэ центральна областьнуудай павильон соо эли тодоор харуулагданхай. Тус колхоз үхэр, гахай болон шубуу үсхэбэрилдэг, овощь тарижа ургуулдаг юм. Нёдондо эндэ үнеэн бүриһөө 5477 литр һү һаажа, эдлүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ 934 центнер һү һааһан ба 64 центнер мяха, ороохото культурануудай 100 гектар бүридэ 494 мянган үндэгэ абаһан байна. Тиигэжэ 5 миллион 661 мянган түхэриг олзо оруулһан байна. Ажалта үдэр бүхэндэ 8 түхэриг мүнгэ, нэгэ килограмм ороохо, 13 килограмм хартаабха ба овощь, 1,2 килограмм һү хубаагаа.

Энэ колхоз иимэ амжалта яажа туйлааб? гэжэ выставкэдэ ерэһэн экскурсант бүхэн һонирхоно.

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз тарялангайнгаа ба сабшалангай ургасые эрид дээшэлүүлһэнэй ашаар ниитынгээ мал ажалые жэлэй дүрбэн сагта элдэб янзын шэмэтэ тэжээлээр гүйсэд хангана. Май гарахаһаа эхилээд октябрь хүрэтэр ногоон тэжээлээр малаа эдеэлүүлдэг. Зундаа һаамхай үнеэн бүхэндэ 50—60 килограмм ногоон тэжээл сүүдхэ соо үгэдэг. Клевер, викэ, горох, овёс холижо тариһан ногоо, кукуруза, олон жэлэй ногоонуудай хэнзэ (отава), тыквэ, овощиин отход гэхэ мэтэ шэмэтэ хоол үнеэдтээ садатарань эдюулхэдэнь үнеэдынь ехэ һүтэй болодог.

Тус артелиин стенднүүдэй дэргэдэ карандаш блокнот хоёрые бариһан экскурсантнар ходол олон байдаг.

— Үсэгэлдэр В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ артелиин түрүүлэгшэ, Социалистическэ Ажалай хоёр дахин Герой И. А. Баянов эндэ элидхэл хээ, — гэжэ Заиграйн аймагай «Улаан-Эрхирик» колхозой түрүүлэгшэ, гушамянгатан Д. С. Санжимитыпов суута артелиин стендын дэргэдэ байһан экскурсантнарта хөөрэнэ.

— Хартаабха ба овощиинь баян ургаса хуряадаг байна,—гэжэ Кемеровскэ областиин Гурьевска районой «40 лет Октября» колхозой огородно бригадын бригадир Е. Д. Кузнецова хөөрэлдөө үргэлжэлүүлнэ. — Шадажа таряа хада манай Сибирьтэшье үндэр ургаса ургуулхаар.

— Та юунэй түлөө «Хүндэлэлэй тэмдэгэй» орден абааб та?—гэжэ хөөрөөгынь таһалуулан Вологодско областиин «Наш Совет» колхозой һаалишан комсомол Ангелина Ванчиева асуугаад орхино.

Екатерина Дмитриевна Кузнецова өөрынгөө бригадын ажал хүдэлмэри тухай хөөрэхэ баатай болоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэнэй хүтэлбэрилдэг огородно бригада гектар бүриһөө 320 центнер капуста, 210 центнер бусад овощь ба хартаабха хуряажа абаа.

Нэгэ стендһээ нүгөөдэдэнь ошожо ябаад, орон соохи суута колхозой баян дүй дүршэлтэй танилсаад, таблица ба диаграммануудынь тон анхаралтайгаар бэшэжэ абаад. Гахай шахалгаар туйлаһан амжалтыень Д. С. Санжимитыпов ехэ һонирхоно. 1956 ондо 265 гахай шахажа, амидынь шэгнүүрые 370 центнер болгоһон байна. Энэ колхоздо түхэреэн жэлдээ гахай шахадаг, тиигэжэ гүрэндэ тушааха мяханайнгаа 80—85% гахайн мяхаар тушаадаг. Шубуунай ферма 3909 тахяатай. Үнгэрэгшэ жэлдэ тахяа бүхэнһөө 173 үндэгэ абаа.

Ингэжэ үргэн уужам оронойманай элдэб республикануудһаа, хизаарнуудһаа, областьнуудһаа ерэһэн экскурсантнар В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү дүй дүршэлые халан абанад.

Б. Дондоков.

НҮХЭД МАЛШАД! Һү, тоһо, мяха хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е ойрын жэлнүүдтэ хүсэхын түлөө тэмсэе!

★ ★ ★

Бэлшээридэ гараба

Кяхтын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой түрүү һаалишан Татьяна Гайфуллина зунай һарануудта үнеэн бүриһөө 250 литр һү һаахын тулада аймагай бүхы һаалишадта хандаһан юм.

Тэрэнэй үүсхэлые колхозуудай һаалишад халуунаар дэмжэнэ. Калининай нэрэмжэтэ колхозой, Кяхтын хониной совхозой Усть-Киранай фермын һаалишад зунай һарануудта һара бүри үнеэн бүриһөө 250 литр, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой һаалишад—230 литр һү һааха уялга абаа.

Аймагай һаалишад абаһан уялгануудаа бэелүүлхын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна. Олонхи колхозуудай һүнэй фермэнүүд һайн ногоотой бэлшээринүүдтэ гараба. Маленковой нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи фермэ Субагтын эхин гэжэ газарта нүүгээ. Тэндэ эдеэлсэ ногоо һайнтайшье һаа, уһагүй юм. Тиимэһээ колхоз тус фермэдэ уһа цистернээр зөөнэ. Тиигэжэ үнеэдэй шэнэ бэлшээридэ гараһанһаа хойшо урдынхида орходоо 133 литрээр ехэ һүн һаагдаба. Эндэ һүниин адуулагшад Д. Ринчинов, Б. Дашипылов гэгшэд шадамар бэрхээр үнеэдээ адуулна. Мүн һаядаа энэ колхозой нэгэдэхи фермэ шэнэ газарта зөөхэ юм.

Үсэгэлдэр үдэшэлэн «Красное знамя» колхозой фермэ зунай бэлшээридэ гараа. Дүй дүршэлтэй адуулагша нүхэр Серых һүниндөө малаа адуулна. Иигэжэ тэндэ һү һаалга нилээд дээшэлхэнь.

Энэ колхоз гүрэндэ һү тушааха түсэбөө үшөө июниин нэгэндэ дүүргэһэн юм. Мүнөө түсэбһөө гадуур һү тушаажа байна.

Мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар США-е хүсэхэ гэжэ парти, правительствын табиһан зорилгые бэелүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөөн Кяхтын аймагай һаалишадай дунда үргэнөөр дэлгэржэ байна.

Д. Болхоев, манай корр.

Алдуугаа дабтаһаар

Үнгэрһэн жэлдэ Түнхэнэй аймагай зарим колхозууд, илангаяа «Красный пахарь», Жуковай нэрэмжэтэ колхозууд зунай һарануудта үнеэдһээ һү үбэлэйхиһөө бага һааһан байгаа. Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд малайнгаа һү шэмын доошолһые бэлшээриин ногоон муу гээд лэ шалтагалха гэжэ һэдэдэг һэн.

Үнэн дээрээ аймагай колхозууд зунай бэлшээриин үедэ үнеэдтэ нэмэлтэ ногоон тэжээл үгэхэ хэрэгтэ анхарал табидаггүй байгаа. «Үнеэднай сабшаһан ногоо, овёс мууса эдинэ» гэхэ мэтэ шалтаг бариһаар тэдэ хүтэлбэрилэгшэд һү һааха сагаа алдаһан юм.

Теэд бодото дээрээ энэнь миил гээгдэнги һанал бодол баримталһан ушар гээшэ. Тэдэнэр малдаа саг үргэлжэ ногоо сабшажа эдюулхэ аад лэ, миил хаа ганса, ёһын тэдыдэ энээнние хэдэг байгаа. Һаалиин гүүртэнүүдые даагшад үлүү хүдэлмэри гаргахаһаа зүрхэсэжэ, ногоон тэжээлээ нэмэжэ эдюулэнгүй үнгэрһэн байха юм.

Эдэ бүгэдын эсэстэ Жуковай нэрэмжэтэ болон «Красный пахарь» колхозуудай эбэртэ мал һү шэмээ нэмээхэһээ байтагай, малынь үбэлжэлгэдөө яндан туранхай ороһон байна. Нёдондонойнгоо энэ бирагүй байдалһаа һургаал хэжэ, эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мүнөө зундаа үнеэдэйнгээ һү шэмэ дээшэлүүлхэ тушаа ехээр оролдохо бэзэ гэжэ һанагдаа һэн. Илангаяа һаалиин болон бэлшээн таргалуулагдаха малдаа нэмэлтэ ногоон тэжээл үгэхэ гэжэ оролдохо байгаа.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд энэ зунай бэлшээриин үедэ малдаа нэмэлтэ ногоон тэжээл болгохын тула овёс горох хоёрые холижо, элдэб болзорто тариха гэжэ дурадхал оруулһан байха юм. Тиигэбэшье, энэ дурадхалынь миил үлэһэн байна. Түрүүшын ээлжээндэ малда эдюулэгдэхэ ногоон тэжээл бүри эртэ таригдаха байгаад, тэрэ хэгдээгүй. Жэшээнь, «Красный пахарь» колхоздо нэмэлтэ ногоон тэжээлдэ зорюулагдан 18 гектарта тарилга хэгдэхэ аад, мүнөө нэгэшье гектар таригдаагүй байһаар.

Нэмэлтэ ногоон тэжээлые тоонгүй байжа, ямар аргаар үнеэдэйнгээ һү шэмые дээшэлүүлхэ гэжэ һананаб гэһэн асуудал эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ табимаар.

В. Наумов.

Һаалишадай мүрысөөн

Үнеэдһээ бүри ехэ һү һаахын түлөө социалистическэ мүрысөөн Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхозой һаалишадай дунда үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Ахалагша һаалишан Дугарма Будаевагай даадаг Модон Захын гүүртээрхин энэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Энэ гүүртын һаалишад бүхыдөө дунда зэргээр һү һааха жэлэйнгээ түсэбые июниин 1-нэй байдалаар 65 процент дүүргээ. Һаалишад Д. Будаева, К. Самданова, Х. Цацаева гүүртынгээ һаалишадай дунда эрхим ажалаараа шалгарна.

Б. Цыденов.

Малаа бэлшээн таргалуулхабди

Манай гүүртын мал Эрдэн Хушуун гэжэ газарта байрладаг юм. Бэлшээриин газар элбэгтэйбди. Тиимэһээ мал зун, намарай сагта һайн бэлшээридэ адуулагдан, хүсэ шадал һайнтай, тарган болгогдоод гүрэндэ тушаагдана. Нёдондо жэлдэ 97 толгой эбэртэ малай 30 гараниинь тус бүридөө центнер шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушаагдаа һэн.

Мүнөө гүүртэдээ 142 толгой үхэртэйбди. Би эндэ нүхэртэеэ сугтаа хүдэлнэб. Малнууднай ерэхэ намар болотор бэлшээридэ һайнаар адуулагдаад, гүрэндэ тушаагдаа юм.

Колхозоймнай правлени, партийна организаци ажалдамнай ехэ туһа хүргэнэ. Байра байдалыемнай харалсажа, эрилтыемнай хангажа байдаг. Үнгэрэгшэ үбэл малаа үбһэ тэжээлээр дутаангүй, нэгэшье толгой гарзалуулангүй, хүсэ шадал һайнтайгаар ондо оруулаабди. Һайн ондо ороһон малнай зунай бэлшээридэ гарахадаа шэгнүүрээ түргэн дээшэлүүлжэ байна. Апрель, май һарануудта малай толгой бүриень сүүдхэдээ 350 грамм тухайгаар нэмээхэ аад, апрельдэ 540 грамм, май һарада 600 граммаар нэмээгдээ, июнь һарада сүүдхэдээ 700 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэ гэжэ хараалнабди.

Тиимэһээ бэлшээреэ нэгэ хэды хоноод лэ һэлгүүлжэ байдагбди. Колхознай энэ жэлдэ 1468 центнер мяха, тэрэ тоодо 450-яад центнер үхэрэй мяха тушааха юм. Энээнээ дүүргэхын тулада арга шадалаараа оролдохобди. Зунай бэлшээридэ малаа үдэр һүнигүй һайнаар адуулжа, абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлэн, парти, правительствынгаа найдабарие дүүргэхэбди.

Дамби Пунсуков,
Долгорма Доржиева,
Мухаршэбэрэй аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой малшад.

Гахай үсхэбэрилгэдэ анхарал табиха

Ахын аймагай колхозууд гахай үсхэбэрилгэдэ анхарал табинагүй. Жэшээнь, үнгэрэгшэ жэлдэ Кировэй нэрэмжэтэ, «Улаан Шулуута» колхозууд гахайнгаа тоо толгойе олошоруулхын тула 5—5 эмэ гахай худалдажа абаһан юм. Харин тэдэ гахайнуудаа томо болгожо, поршоонхолуулхын орондо, бултыень үүсэлжэрхиһэн байна.

Мүнөө үедэ мяха, һү, тоһоной хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Америкын Холбоото Штадуудые хүсэхэ гэһэн зорилго табигдаад байхада гахай үсхэбэрилгэдэ анхарал табихаар болоо.

Д. Дугаров.

Олон янзын ажалтай колхоз

Олон янзын ажалтай колхозой газарайнгаа баялигые һайнаар ашаглажа, олзо ехээр оруулдаг байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Иволгын аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхозой

гэшүүд энээнние һайнаар ойлгоһон туладаа, ажахын гол һалбаринуудһаа гадна зүгы үсхэбэрилгэ, сад тарилгые эрхилдэг, ангай, шубуунай фермэнүүдтэй.

Колхозой садовод Георгий Тимофеевич Попков өөрынгөө оролдосотой ажалаар республика соогоо сууда гаранхай. Тэдэнэй ургуулжа байһан сад соо зүһэн бүриин жэмэсүүд үрэжэнэ. Үхэр нюдэн, гүлзөөргэнэ, ранеткэ, олон сортын яблоканууд, мүн ондоошье үрэ жэмэстэ модод мүнөө сагаа ягаан сэсэгүүдээ дэлгэнхэй.

Георгий Тимофеевич өөрынгөө сад соо туршалгын ехэхэн хүдэлмэри хэнэ. Сибириин шэмэрүүн хүйтэнһөө айнгүй ургаха шэнэ сортын үрэ жэмэсүүдые бии болгохо гэжэ оролдоно. Тэрэнэй сад соонь таримал шасарганаа үндын ургажа байна. Энэ жэлдэ садайнгаа талмай үргэдхэжэ үшөө шасарганаа, үхэр нюдэ тариһан байха юм. Тиигэжэ колхозой сад жэлһээ жэлдэ ехэ болгогдо-болгогдоһоор 8 шахуу гектар газар эзэлдэг болоо.

Үрэ жэмэс ургуулхаһаа гадна нүхэр Попков манай эндэхи байдалда үрэжэжэ шадахаар—тиимэ кукуруза ургуулха хүсэлтэйгөөр туршалгын хүдэлмэри хэжэ байна. Тэрэ нёдондо жэлдэ ургуулжа абаһан кукурузынгаа үрэһөөр 0,40 га газарта тарилга хээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ үрэ жэмэсэй үндэр баян ургаса ургуулһанайнгаа түлөө Г. Т. Попков Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаа. Тэрэнэй түрүү дүй дүршэлынь «Дальний Восток» гэжэ павильон соо үргэнөөр харуулагданхай.

1956 ондо өөрынгөө садһаа хамта дээрэнь 80 центнер үрэ жэмэс хуряаһан байгаа һаа, энэ жэлдэ 90 гаран центнер хуряаха хүсэлэнтэйб, гэжэ Георгий Тимофеевич хөөрэнэ. Оролдосотой садоводой хэлэһэн үгэ, хэһэн хэрэгһээнь алгасахагүй байһаниинь лабтай.

***

Энээнһээ урда колхоз шубуу үсхэбэрилгэдэ анхарал багаар хандуулдаг байһан юм. Тиин колхозой гэшүүд олзо ехэтэй энэ ажахые ёһотой һайнаар эрхилхэ гэжэ шиидээд, Улан-Удын инкубаторна станциһаа тахяа, нугаһанай дальбараануудые худалдан абаха гэжэ хэлсээ һэн.

Шубуунай фермые үргэдхэхын түлөө түбхын түрүүндэ байра түхеэрхэ хэрэгтэй байба. Колхозой барилгын бригада энэ даалгабарие түргэнөөр дүүргэжэ, 2 мянган шубуудай багтаха 2 байра барижа тушаагаа.

Һаяхан колхозой шубуушад нүхэд Москвитина, Рыкова гэгшэд инкубаторна станциһаа асарагдаһан 2 мянган дальбараа тушаан абаба.

Дальбараануудай орохо байра тон һайнаар түхеэрэгдэнхэй. 500—500 дальбараануудай байха таһагуудта тусгаар түмэр пеэшэн тодхогдонхой. Энэ пеэшэниинь даляа дарбайлгаад байһан тахяада адли арбагарнууд. Тэрэ пеэшэние түлихэдэ байра түргэнөөр дулаасадаг, мүн пеэшэнэй арбагар дали доро дальбараанууд орожо дулаасаха арга боломжотой юм.

— Бидэ энэ тушаажа абаһан дальбараануудаа һайнаар харууһалжа, бараниинь томо болгохо хүсэлэнтэйбди, — гэжэ нүхэд Москвитина, Рыкова гэгшэд мэдүүлнэ.

Фермын тахяашан Татьяна Дмитриевна Ефимова нёдондо намар 350 эмэ, 150 эрэ тахяа даажа абаһан байгаа. Тиихэдэ колхозой фермэ оройдоо 500 тахяатай байһан юм. Татьяна Дмитриевна тахяануудаа үбэлэй үедэ ехэ һайнаар харууһалһан, зүбөөр эдеэлүүлһэн байха юм. Һайнаар харууһалагдажа байһан тахяанууд эртэ үндэгэлжэ захалаад, туд бүридөө 70—70 үндэгэ үгөөд байна. Тэрэнэй ашаар колхоз үндэгэ тушааха даалгабаряа (26 мянган үндэгэ) сум дүүргээ.

— Тахяануудайнгаа иигэжэ үндэгэлһөөр байгаа һаань, жэлэй эсэс болотор тахяа бүриһөө зуу холо гаран үндэгэн абтажа шадагдаха гэжэ,— нүхэр Ефимова хөөрэнэ.

***

— Манай колхоз городто дүтэ шадар байһан туладаа овощь тарилгада ехэ анхарал хандуулна,—гэжэ огородой бригадын бригадир—агроном Астраханцев хөөрэнэ. Үнэхөөрөөшье тиимэ. Булганинай нэ-

рэмжэтэ колхоз гансахан овощь 45 гектарта таридаг юм. Мүнөө тэндэхид рассада һуулгаха бүхы хүдэлмэрие дүүргүүтэй байна.

Энэ колхозой огород таригшад жэл бүхэндэ үгэрсын эртын ургаса хуряадаг болоо. Тиин энэ хабар хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ — майн 9-дэ үгэрсын түрүүшын ургаса абаһан байха юм. Тэрэ гэһээр парник сооһоо хэдэн удаа үгэрсэ хуряагдажа, хамта 5 центнер үгэрсэ городой ажалшадта худалдагдаа.

З УРАГ ДЭЭРЭ: 1. Г. Т. Попков колхозой залуу садовод Потолицынтай хөөрэлдэжэ байна. 2. Тахяашан Т. Д. Ефимова шубуудаа эдеэлүүлжэ байна. 3. Шубуушан Москвитина дальбараануудые тушаан абажа байна. 4. Колхозой агроном огородой бригадын бригадир Астраханцев зүгышэнэй нэгэ жэлэй һургуулиин директор Дулгановтай хөөрэлдэжэ байна.

Е. Ринчинова.

Мэргэжэлтын зүбшэл

ҮНЕЭДЭЭ ЗҮБӨӨР АДУУЛЖА, ҺҮ ЕХЭЭР ҺААХА

Һү, тоһо элбэг ехээр абаха эгээн таатай, зохид саг ерэбэ. Үбэлэйхиһөө 2—2,5 дахин ехэ һүн зунай һарануудта һаагдаха аргатай байһаниинь мэдээжэ. Үнеэд зундаа һайнаар адуулагдаад, элдэб зүйлэй ногоон тэжээл элбэгээр эдихэдээ ехэ һүтэй болодог. Тиимэһээ зунай сагта һү һаалгые эрид дээшэлүүлжэ болохо юм.

Үнеэдэй харууһалгые һайнаар эмхидхэһэн колхозууд зунай туршада үнеэн бүриһөө 1200—1600 литр һү һаадаг. Тэдэнэр үнеэдтээ ногоон тэжээл үгэдэг, һүниндөө бэлшээридэ адуулдаг байна. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ үнеэдэй фермэдэ 1956 оной зунай туршада үнеэн бүриһөө 1600 литр һүн һаагдаа һэн. Энэ колхоздо мал зүбөөр адуулагдана. Үнеэдтээ ногоон ба концентрированнэ тэжээл үгэнэ. Үнеэдээ ногоон тэжээлээр эдеэлүүлхын тула тус колхоз овёс, хара таряа, кукуруза, турнепс болон бусад культурануудые таридаг. Бэлшээрие хубаарилан хэрэглэдэг, мүн һүниин сагта үнеэдээ бэлшээдэг байгаа. Үнеэдтэ ногоон тэжээл, концентрат эдюулхын тула малай зундаа байдаг газарнуудта һарабшанууд баригдажа, тэндэнь кормушканууд табигдаа, үнеэдые уяада байлгахада зохид болгогдоо.

Мүн ондоошье колхозуудта һүн ехээр һаагдаһан байна. Зунай турша соо Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо үнеэн бүриһөө 1150 литр һүн, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 1170 литр һүн һаагдаа һэн. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой үүлтэртэ үнеэдэй фермынхид зунай сагта малаа хээрэ бэлшээн харууһалха ехэхэн дүй дүршэлтэй болонхой. Малайнгаа харууһалгые нилээд һайжаруулаад, энэ фермэ үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1505 литр һү һааһан байна.

Продукциин единицэдэ ажал болон мүнгэ зөөри багаар гаргашалан һү ехээр һаадаг болохын тулада хүсэд хүрэхэ ногоон тэжээлээр үнеэдээ хангаха шухала.

Бэлшээринүүдые хайша хэрэгээр, гуримгүйгөөр хэрэглээд байгаа һаа, үнеэдһээ һүн ехээр һаагдахагүй, залуу малай, мүн бэлшээн таргалуулха гүүртын малай шэгнүүрые түргэнөөр нэмээжэ болохогүй гэжэ Сэлэнгын аймагай үүлтэртэ малай фермэнүүдэй хүдэлмэри харуулна. Тиимэһээ бүхы колхозуудта бэлшээринүүдые хубаарилан хэрэглэжэ, малаа адуулдаг болохо ёһотой. Бүхы үргэн нэлэнхы газар дээрэ мал һүрэгүүдээ дурандань табяад, ямаршье гуримгүйгөөр бэлшээри бальбуулжа болохогүй. Харин бэлшээрие хубаарилан ээлжээлүүлжэ байгаад малаа адуулдаг байгаа һаа, шэнэ ногоон тэжээлээр мал үргэлжэ һайнаар хангагдадаг. Тиимэ ногоое мал ехэ дуратайгаар эдидэг, бэлшээриин ногоо 20—25 процентээр нэмэдэг байна. Тэрээнһээ гадна, бэлшээрие хубаарилан, ээлжээлүүлэн хэрэглэхэ гээшэ малые гэдэһэнэй үбшэнһөө һэргылхэдэ ехэ удхашанартай хэмжээ-ябуулга мүн.

Бэлшээрие хэһэг хэһэг болгожо мал адуулхадаа тус бүреэ ехэ багаараа адли хэмжээтэй, сэхэ булан гаргажа зурыһан түхэлтэйгөөр хубаарилха хэрэгтэй. Хубаарилагдаһан бэлшээриин нэгэ хэһэгынь үргэнөөр 120—150 метр, утаашаа 240—300 метр (80—100 үнеэдэй гүүртэдэ) байбал зохихо. Малай толгой бүхэндэ хонхор газар 0,2 гектар, хуурай тэгшэ газар—0,3 гектар, модотой газар—0,6 гектар хүртэхөөр бэлшээриин хэмжээе тодорхойлхо хэрэгтэй.

Энэ нормые баримталан хонхор газарай бэлшээрие 6—8 хэһэг, хуурай тэгшэ, модотой ба намагтай бэлшээрие 8—10 хэһэг болгон хубаарилха зэргэтэй. Ногооной 10—15 сантиметр үндэрөөр ургаһан газарһаань эхилээд лэ бэлшээридэ малаа адуулжа болоно. Бэлшээриин хэһэг бүхэндэ малаа 5—6 үдэрһөө үлүү бэлшээжэ болохогүй. Зунай турша соо бэлшээриин нэгэ хэһэг газарта 3—4-һөө оло дахин мал адуулһанай хэрэггүй.

Хэһэг бэлшээрие хуби хубяарнь хэрэглэхэ, тиихэдээ үглөөгүүрһээ үдэ болотор, мүн үдын һүүлээр малаа бэлшээхэ газар тодорхойлхо хэрэгтэй. Бэлшээриин газарай ногоон ургамалнуудые һайнаар, бүрин гүйсэдөөр малда эдюулхын тула, урда үдэрынь малай бэлшээгдэһэн участок дээрэ үглөөгүүрһээ эхилэн һүрэгөө адуулаад, удаа тээнь шэнэ ногоотой газарта оруулха хэрэгтэй.

Сагай уларилые, ногооной гарасые, үнеэдэй һү үгэлгэ ба бэлшээриин газарай хаана байдагыень хараадаа абажа, бэлшээриин бүхы үе соо малай бэлшэлгын сагые хубилгажа болохо байна. Хабартаа мал адуулгада үдэрэй сагые шадаал һаа бүрин гүйсэдөөр ашаглаха хэрэгтэй. Эдеэлхэ, уһалха, амарха, һааха сагай хубилһые мал ехэ түргэнөөр мэдэжэ, зангаа хубилгадаг гээшэ. Харууһалха сагые ехээр хубилгаһан байгаа һаа, ашаг шэмэ ехэтэй үнеэд һү үгэлгэеэ нилээд татадаг, мүн залуу малай амидын шэгнүүр хородог юм.

Зун эртэ үглөөгүүрһээ эхилээд шанга халуунай болотор, мүн үдэшын ба һүниин сагта малаа бэлшээн адуулха хэрэгтэй. Зунай халуунда иимэ гуримтайгаар адуулхада, үнеэд һүеэ нэмэдэг юм. Бэлшээридэ ябаха үедэ үнеэдэй тэжээл мүн лэ нормотой байдаг болоно. Бэлшээри дээрэ эдиһэн тэжээлэй багадаад байгаа һаань, үнеэдтэ тэжээл нэмэжэ үгэхэ хэрэгтэй. Үнеэдтэ хэды шэнээн тэжээл нэмэжэ үгэхые тодорхойлходоо, тэдэнэй хүсэ шадалые, һү үгэлгые хараадаа абалсаха шухала. Тиимэһээ һү һаалгын түсэбтэй зохилдуулан, колхоз бүхэн овёс тарижа зелёнко болгохо, мүн хабарай хара таряа, ячмень, кукуруза, корнеплодууд болон тэжээлэй бусад культурануудые хүсэд хүрэхөөр тарижа ургуулха зэргэтэй.

Ногоон конвейертэ таригдаһан ногоон тэжээл саг сагтань үнеэдтээ эдюулхэ шухала. Ороoһото культурануудай голоо гаран эшэлхэ үедэнь малда эдюулхэдэ һайн байдаг гэжэ олохон колхозуудай дүй дүршэл харуулна. Иимээр ургаад байхадань, ороoһото культурануудай ногоон набша сэсэгые мал амташаан, һайнаар эдидэг гээшэ. Ногоон тэжээл болгохоор таригдаһан хара таряае саг соонь малда эдюулхэ хэрэгтэй, ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ тон түргэнөөр хатуу хальһатай болошодог, амта шэмээ түргэн гээдэг, тиимэһээ тэрэние мал дурагүйгөөр эдидэг байна. Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо хара таряанда түрүүшээр малаа бэлшээгээд, хожомоо тэрэние сабшажа, малда эдюулдэг байна. Овёсой залаатажа эхилхын урда тээ малда эдюулхэдэ һайн байдаг. Кукурузын гол гараха сагһаань эхилээд залаа эхилхэ хүрэтэрнь малда эдюулхэ хэрэгтэй. Гэбэшье, үнеэд энээнһээ бүри хожом, кукурузын буурсаглан эдеэшэхэ үедэшье тэрэние һайнаар эдидэг юм.

Адуулагшадай үнеэдээ һайнаар, ханалгатайгаар адуулаад байгаа һаа, үнеэдэй һү үгэлгэнь хараа байса дээшэлдэг. Тиимэһээ энэ хүдэлмэридэ дүй дүршэлтэй хүнүүдые табиха хэрэгтэй. 75—80 толгой үнеэдэй гүүртэдэ нэгэ адуулгашание, хоёр туһалагшадые табихада болохо. Үнеэдые адуулагша хадаа һү һааха түсэбэй дүүргэгдэхын түлөө, мүн тогтоогдоһон саг соогоо хэһэг хэһэгээр хубаагдаһан бэлшээрэе удаа дараалан зүбөөр ашаглажа, үнеэдэй һү ороторынь адуулхын түлөө һаалишадтай хамта бүрин харюусаха зэргэтэй.

Малай зундаа хээрэ бэлшэхэ газарые шэлэн ололгодо колхозой правлени болон малшад онсо анхарал хандуулха ёһотой. Һалхинһаа халхалагдаһан, халдабарита үбшэнһөө һэргылжэ боломоор хуурай добо газарта малай байра түхеэрэгдэхэ зэргэтэй. Бэлшээриин газарай тэг дунда, уһанай дэргэдэ малые байрлуулаа һаа, үлэмжэ таатай байха юм. Үнеэдые хура бороонһоо, халуун наранһаа халхалхын, мүн амарүүлхын, һаахын, эдеэлүүлхын тула бэлшээри дээрэ һарабшануудые бариха шухала.

Гэбэшье, Сэлэнгын аймагай колхозуудта малай зунай байрануудые барилгада анхаралаа горьтойгоор хандуулнагүй. Үнеэдэй байха газарнуудта баригдаһан һарабшанууд бии болобошье, тэндэнь кормушканууд байхагүй. Зарим газарта һарабшанууд огто баригдаадүй. Малшадай өөһэдынь байха байра ехэ муугаар түхеэрэгдэнэ.

Зунай сагта мал һүрэгөө хээрын бэлшээридэ харууһалгын ехэ ашагтай байһые хараадаа абажа, малай зундаа байрладаг газарнуудта һарабшануудые бариха, тэндэнь пол дэбдихэ, кормушкануудые түхеэрхэ, үнеэдые оньһон аргаар һаадаг агрегадуудые тодхохо, концентрированнэ тэжээл, зэр зэмсэгүүдые хадагалха газар, мүн һүнэй пункт бии болгохо хэрэгтэй. Һаалишадай ба мал ажалай бусад хүдэлмэрилэгшэдэй ажаһууха байрын һайн гэрнүүдые, улаан булангуудые бариха шухала. Тэндэ техническэ эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэшээл, үйлэдбэриин зүблөө үнгэргэжэ байха ёһотой.

Бэлшээриин үедэ үнеэдэйнгээ харууһалгые һайнаар эмхидхэжэ, һү һааха түсэбтэ даалгабаряа амжалтатайгаар дүүргэхэ, гүрэндөө һү ехээр тушааха уялгатайбди.

А. ВИНОГРАДОВ, БМАССР-эй габьяата зоотехник.

Коломбодо болоhон Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сессиин документнүүд

Ядерна буу зэбсэг туршалгаар эблэрэлгэ хэхэ, мүн буу зэбсэг хуряаха тухай деклараци

«Буу зэбсэг түргэнөөр бүтээн гаргаха ябадал бүхы дэлхэйн арадуудта гарзатай. Айхабтар ехэ мүнгэ зөөри гаргашалагдахаhаа гадна, дайнай аюул ехэ болоно. Буу зэбсэг ехээр бүтээлгын эгээл аюулта зүйлынь юуб гэхэдэ, мүнөө удаа дараагаар хэгдэжэ байгаа ядерна буу зэбсэгые тэhэлэн туршалга болоно.

Ядерна буу зэбсэгые энээнhээ хойшо оройдоо тэhэлэн туршахаяа болие гэhэн уряал Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет апрелиин 2-то тунхаглаhан байна. Тэрэ сагhаа хойшо ядерна буу зэбсэгэй тэhэрэлгын аюул улам эли болоо. Тиимэhээ мүнөөшье, хойшодоошье, эдэ тэhэрэлгэнүүдэй аюулhаа зайсажа шадахаб гэжэ дэлхэйн нэгэшье хүн хэлэхэ үндэhэгүй. Тиимэ дээрэhээнь бүхы оронуудай олон түлөөлэгшэд урдань үзэгдөөгүй эршэ хүсэтэйгөөр ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулхын түлөө эрид шууд тэмсэжэ эхилбэ. Иимэ туршалганууд олон арадуудай ажабайдалда, энхэ элүүртэ аюултай байхаhаа гадна, ядерна буу зэбсэг бүтээн гаргаха ябадалые улам түргэдхэнэ. Тиигэжэ хүн түрэлтэниие узуураарнь хюдажа хаяха шахуу элдэб түхэлэй буу зэбсэг бүтээгдэжэ туршагдана. Иимэ буу зэбсэгэй бүтээгдэхэдэ, ядерна зэбсэгтэй оронууд туршалгаяа ехэ хэмжээгээр ябуулха баатай болоно. Мүн бусадшье оронууд тэдээнhээ үлэхэгүй гээд лэ, баhал иимэ буу зэбсэг бэлэдхэхэ баатай болоно. Тиигэжэ уласхоорондын байдал улам шангадана.

Атомна буу зэбсэгэй улам ехээр, түргэнөөр бүтээгдэхэдэ, урдань бии байhан юрын сэрэгэй базанууд атомна базанууд болгогдохоhоо гадна, элдэб хэлсээнүүдэй болон договорнуудай ёhоор, ондоо гүрэнэй газар дээрэ шэнэ базанууд байгуулагдана.

Хэдэн олон ороной зэбсэгтэ хүсэнүүд тактическа атомна буу зэбсэгтэй болохонь. Тиин иимэ буу зэбсэгэй олон оронуудта бии болоходонь, ямар нэгэн багаханшье арсалдаан гараа hаа, атомна дайнда хүргэжэ болохо аюултай байха байна.

Иимэ буу зэбсэгэй бүтээн гаргагдахада, уласхоорондын байдал улам түгшүүрилтэй боложо, олон оронууд бэеэ даанхай байдалаа алдаха тооной болохо байна. Тиихэдэ хүсэ багатай зарим арадууд эгээл түрүүн атомна дайнhаа хохидожо болохо байна бшуу. Юундэб гэхэдэ, тэдэнэй газар дээрэ байhан базануудhаа атомна дайн эхилхэ ушартай. Энэ буу зэбсэгые тактическа буу зэбсэг гээшэ гэжэ нэрлэhэн ябадал иимэ түхэлэй зэбсэгэй Хиросима дээрэ хаягдаhан бомбоhоо бүри хүсэтэй байха ушарые далдалжа шадахагүй. Сэрэгтэ гаргашалагдаха мүнгэ зөөреэ арьбалха зорилгоор иимэ буу зэбсэгээр сэрэгээ зэбсэглэбэбди гэhэн шалтаг хэниешье сагааруулха ёhогүй.

Атомай хүсые амгалан байдалда хэрэглэжэ, арад зоной ажабайдалые улам hайжаруулжа шадамаар айхабтар ехэ зөөри, хүсэншье шэнэ түхэлэй атомна буу зэбсэг бүтээлгэдэ гаргашалагдана.

Ядерна буу зэбсэгэй туршалгануудые болюулагты гэhэн эрилтэ арадууд табина, арадуудайнгаа үгэ дуулыт гэжэ парламентнууд гуйна. Правительствонуудшье, тэрэ тоодо ядерна буу зэбсэгтэй нэгэ агууехэ гүрэн мүн лэ иимэ дурадхал оруулна. Олоной дунда хүндэтэй болоhон хүнүүд үдэр ерэхэ бүри олоороо ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулха гэhэн дурадхал оруулна. Энэ дурадхалые дары түргэн баталан абаха шухала. Юуб гэхэдэ, энэ дурадхал бэелүүлхэдэ hаад түбэг болохо юумэн үгы байна.

Арадууд улам ехээр хүсэеэ эршэдүүлэн тэмсэжэ, ядерна буу зэбсэгэй туршалгые дары түргэн хорюулха шадалтай. Иимэ туршалгануудай болюулагдахада, буу зэбсэгшье тиимэ түргөөр бүтээгдэхэеэ болихо. Ядерна туршалгые болюулха гэhэн шиидхэбэриин айхабтар ехэ удхашанартай байhан дээрэhээ, тэрэниие дабахаяа зүрхэлхэ нэгэшье правительство байхагүй байна. Ушарынь, тиимэ правительствые бүхы дэлхэйн арадууд үзэн ядан зэбүүрхэхэ гээшэ бшуу.

Ядерна буу зэбсэгэй туршалгын хоригдоходо, хүн зоной сэдьхэлдэшье хүнгэн боложо, тэдэнэрэй, бэе бэедээ этигэдэг болоходонь, мянга түмэн зониие хюдаха буу зэбсэгые огтолон хорюулха, мүн юрын зэбсэгые хорюулха тушаа хэлсээн түргөөр туйлагдаха байна.

Зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй комиссиин подкомитедтэ хабаадаhан хүнүүд юрын зэбсэг хуряаха, мүн зэбсэг хуряалгые хинаха асуудалаар нэгэ hанамжатай болохо дүтэлөө. Хэдэн оронууд яhала абамаар hайн дурадхалнуудые оруулаа. Тиимэhээ хэрбээ hайн hанаата бүхы хүнүүдэй хүсөө hаань, энэ талаар хэлсээн баталагдажа болохо гэжэ мүнөө оруулагдаад байhан дурадхалнууд гэршэлнэ.

Ядерна буу зэбсэгэй туршалгые болюулха тухай хэлсээ хэхэ зорилгоор ямаршье правительствын ямаршье хэмжээ хараалаа hаань, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет ехээр баярлан, тэрэниие дэмжэхэ байна. Иимэ правительствонуудые дэмжэхэhээ арсаhан гү, али дэмжэхэ, болихоёо ойлгожо ядажа байhан правительствонуудта бүхы дэлхэйн олониитэ ехээр нүлөөлхэ ёhотой.

Атомна бомбоhоо эгээл ехээр хохидоhон дэлхэйн түбидэ суглараад байhан Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет ядерна туршалгануудаа дары түргөөр болюулагты гэжэ уряалан, бүхы правительствонуудта Коломбоhоо хандана. Энэ талаар хэгдэhэн бүхы хэмжээ-ябуулгануудые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет дэмжэнэ».

Уласхоорондын түгшүүрилтэ байдалые hуларуулха болон тэрээнтэй холбоотой асуудалнуудые эрхилдэг комиссиин hайшааhан резолюци

«Элдэб оронууд бэе бэедээ этигэхээ болиhон дээрэhээ, айхабтар муу харилсаатай болоо. Тиимэhээнь мүнөө ядерна хүсэнэй бии болоhон энэ үедэ хүн түрэлтэн хосорон hалахын туйлда хүрэбэ. Бүхы дэлхэйн арадуудые эбтэй еэтэй, бэе бэедээ этигэдэг болгожо, бүхы дэлхэйе гай гасаланда хүргэхэгүй гээшэ арадуудай зорилго мүн.

Азидашье, дэлхэйн бусад бүхы хубинуудташье эб найрамдалай түлөө олон хүнүүд тэмсэнэ. Бандунгда болоhон конференциин, мүн Панча-Шилын соносхогдоhоной, элдэб гүрэнүүдэй харюусалгата ажалябуулагшадай мэдүүлгэнүүдые хэhэнэй hүүлээр хүн түрэлтэн ерээдүйн аюулгүй байдалда ехээр найдадаг болоhон байна. Теэд амгалан тайбан байдал туйлаха хэрэгтэ ушараха hаад түбэгэй асари ехэ шэнги байгаашье hаань, хүн түрэлтэнэй найдаhан хүсэл эрмэлзэлгэ бэелүүлэгдэхэ ёhотой. Беэ бэеэ үзэн ядаха ябадалые болюулжа, хэн хэнэйнгээ урда тээнь заалhаа ахин гараха гэhэн эрмэлзэлгые болюулжа, эбтэй еэтэйгээр, зохидоор харилсан зэргэ оршон байха байдал туйлахын тулада хүн түрэлтэн эрид шиидэнгеэр тэмсэхээр бэлэн гэжэ хаа хаанагүй болоhон хүдэлөөн гэршэлнэ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй сесси мүнөө түрүүшынхеэ Азида болобо. Коломбодо болоhон энэ агууехэ зүблөөндэ эгээл олон гүрэнүүдэй түлөөлэгшэд хабаадаа. 70 оронуудhаа ерэhэн 402 хүн эндэ байба. Бидэнэр, энэ зүблөөндэ хабаадагшад, иимэ уряалтайгаар арадуудта ханданабди: бүмбэрсэг дэлхэйе хоёр болгон таhалжа, хүсэтэй хоёр анги болон тэмсэхэеэ болихо, мүн хүн түрэлтэнэй олонхииень бэеэ даанхай байдалгүй байлгаха ябадалые, хүнэй эрхые хаhаха ябадалые болюулха, зарим нэгэнэй ямаршье эрхэгүй байхада, нүгөөдүүлынь хизааргүй ехэ эрхэ эдэлдэг байhан дээрэhээнь, хүнүүд бэе бэе үзэн ядалсадаг, бэе бэедээ этигэхээ болидог байна. Хүсэ баримталхаяа, ондоо оронуудта добтолхоёо, ядерна туршалгануудые хэхээ, ядерна буу зэбсэг бүтээхэ талаар үрдилдэхээ болигты, ондоо гүрэнүүдэй газар дээрэhээ сэрэгүүдээ гаргажа, тэндэ байhан базануудаа усадхагты, бэе бэедээ этигэдэг болигты гэhэн уряал бидэнэр хэнэбди.

Арад зониие шэнэ түхэлэй гү, али хуушан түхэлэй колониализмын эзэмдэн дарлажа байhан ябадал, тэрэшэлэн ямар нэгэн бүлэглэлнүүдтэ, сэрэгэй хэлсээнүүдтэ баагаар оруулан ондоо оронуудай хүн зониие, баялигыень хэрэглэжэ, дайнда бэлэдхэхэ ябадал, мүн политическэ, экономическа талаар ондоо орониие гартаа абаха, элдэб туhаламжа үзүүлхэдээ ямар нэгэн уялгата хэлсээтэйгээр тэрэнээ баталха, худалдаа хэхэдээ зарим оронуудые баhажа, зарим оронуудта юумэ багаар худалдаха гэхэ мэтэ ябадалнууд арад зониие богоолшолгодо, гасалан зоболондо оруулхаhаа гадна, дайнай аюулые улам ехэ болгоно. Арад зоной бэеэ даанхай байдалтай болохо гэhэн эрмэлзэлгые хүсөөрөө айлган барижа байгаа сагта бодото амгалан байдал хэзээдэшье тогтожо шадахагүй байна. Эгээл иимэhээ экономическашье, политическэшье талаар бэеэ даанхай байдалтай болохо гэhэн арадай эрмэлзэлгэнь эб найрамдалай хэрэгтэ бодото нэмэри болоно гээшэ. Мүн Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Уставта арад бүхэн бэеэ даанхай байха эрхэтэй гэжэ бэшэгдэнхэй бшуу.

Арадуудай экономикын, соёл болбосоролой талаар харилсаха гэхэдэнь, мүн ондоо оронуудтай ехээр худалдаа наймаа хэхэ гэхэдэнь, мүн ондоо оронуудта айлшалан ошожо, ябалсаатай болохо гэхэдэнь hаад ушаруулха ябадал энээнhээ хойшо болюулагдаха ёhотой. Уласхоорондын удхашанартай уhан замаар уласхоорондын эрхын ёhоор бүхы оронуудай судманууд ямаршье hаадгүйгөөр гарадаг байха ёhотой. Арадуудые үгеэ hайнаар ойлголсохо, хани барисаатай болгохо зорилготой уласхоорондын ямаршье харилсаан улам бүри урмашуулагдаха ёhотой.

Элдэб гүрэнүүд бүлэглэлнүүдые, сэрэгэй хэлсээнүүдые хэхээ болижо, бэе бэедээ тэсэмгэйгээр хандан, үгеэ ойлголсохо гэжэ оролдожо, уулзажа байха ёhотой. Элдэб оронуудые эбтэй болгохо гэжэ оролдохоhоо гадна, орон бүхэн дотор энхэ амгалан байдал мандуулхын тулада гүрэнүүд оролдохо ёhотой.

Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида бүхы оронуудай түлөөлэгшэд оруулагдаха ёhотой. Түбхын түрүүн Хитадай Арадай Республика тэндэ эзэлхэ ёhотой hууридаа али болохо түргөөр hууха зэргэтэй.

Энэ организациин Европодо амгалан байдал тогтоохо талаар ажалябуулгаяа эрхилхэдэнь, туhа хүргэхын тулада түрүүшын алхам болгон гадаадын бүхы сэрэгүүдые тэндэhээ гаргаха, гадаадын бүхы базануудые усадхаха, элдэб оронуудай хэрэгүүдтэ ондоо гүрэнэй оролсохо ябадалые болюулха шухала. Эдэ бүгэдые нэгэн доро хэхэнь бэрхэтэй. Тиимэhээ хойно хойноhоонь hубарюулан эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ, сэрэгэй бүлэглэлнүүдгүй энхэ тайбан байдалтай дэлхэйн хубинуудые hаяын сагта бии болгохо зорилго табигдана. Иимэ зорилгын бэелүүлэгдэбэл, бүхы оронуудай аюулгүй байдал хангаха нэгэн арга зам хилбар бэлэнээр олдохо байгаа. Гадна, Германиие нэгэдүүлхэ ябадал ойртожо, энэ орон хоёр лагерь болон хубаархаяа болихо байна.

Египедтэ эсэргүүгээр гурбан гүрэнэй добтолгын буруу hүрэhэнэй hүүлээр, араб оронуудта эндэ тэндэhээ хододоо заналта хэгдэнэ. Мүн зарим гүрэнүүд Дунда Зүүн зүгэй оронуудта нүлөөлэн, тэдэнэй дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохо ябадалаа болюулаагүй байhаар. Тиимэhээ байдал ехэ шанга. Дэлхэйн олониитэ Египедтэ хэгдэhэн добтолгые болюулhан хадаа, мүнөөшье ехэ hэргымжэтэй байха ёhотой. Элдэб оронуудта эзэрхэжэ байhанаа, зариманай арилхадань hамбаашалан, тэдэнэй hуури хүсөөрөө эзэлхэ гэhэн hэдэлгэ Дунда Зүүн зүгэй оронуудай бэеэ даанхай, аюулгүй байдалда ехэ аюултай.

Энээнhээ хойшо эндэхи нютагай арадуудай эрхэ сүлөөе хаhаха ябадал болюулагдажа, зарим гүрэнүүд добтолхомнай гэжэ тэдээндэ ходо занажа байхаа болихо ёhотой. Эгээл иимэ хэмжээ-ябуулгануудай бэелүүлэгдэбэл, энэ нютагта тохёолдоhон түгшүүрилтэ шанга байдал усадхагдажа, Бандунгын абаhан шиидхэбэринүүдэй ёhоор элдэб асуудалнууд эбтэй еэтэйгээр шиидхэгдэхэ байгаа.

Алжирта боложо байhан дайе болюулхаар болоо. Алжирай арад зон бэеэ даанхай байдалтай байха эрхэеэ хаhагдаха ёhогүй. Эндэ дайлалдажа байhан хоёр талын түлөөлэгшэд эрхэ сүлөөгэй оршон байдалда шэнэ ёhоор харилсадаг болохын тулада хэлсээ хэхэ болоно. Тиихэдэ Алжирайшье арадай, мүн Францийншье арадай аша туhада харша болохогүйгөөр, hайнаар тус асуудал шиидхэгдэхэ ёhотой.

Кипрын арадай хуби заяагаа тодорхойлхо эрхэтэй болоо hаань, мүн лэ амгалан байдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ туhа болохо. Тэндэ бэелүүлэгдэжэ байhан хатуу шэрүүн хэмжээнүүд болюулагдажа, Англиин правительство саашадаа татагасангүйгөөр хэлсээ хэжэ эхилхэ ёhотой. Нэгэдэмэл Нацануудай Организацишье хэлсээ хэгты гэжэ тэдэниие hайн hанаагаар уряалhан байна бшуу.

Мүн энээнтэй адли мүнөө бэеэ даагаагүй гү, али колониальна арадууд бэеэ даанхай байдалтай болохо ёhотой. Энэ талаар тэдэнэй эдлэхэ эрхые хэншье хаhаха ёhогүй.

Зарим гүрэнүүд Латин Америкын оронуудые сэрэгэй, политическэ болон экономическа талаар мэдэлдээ абаха гэжэ оролдоно. Латин Америкын оронуудые элдэб бүлэглэлнүүдтэ оруулан, тэдэниие хинаха гэhэн hэдэлгэ болюулагдаха ёhотой. Ямаршье гүрэн ямаршье ороной дотоодын хэрэгүүдтэ оролсохоёо болихо ёhотой. Гүрэн бүхэнэй экономическа бэеэ даанхай байдалынь сахигдан хамгаалагдаха ёhотой.

Мүн дэлхэй дээрэ амгалан байдал тогтоохын тулада Корейн арад хоорондоо үнэн сэхээр, зүбөөр хэлсээ хэжэ нэгэдэхэ, мүн Вьетнамай арад нэгэдэхэ ёhотой болоно. Энээн тухай уласхоорондын уялгануудташье хараалагданхай.

Хитадай газар болохо Тайваньда гадаадын гүрэнүүд саашадаа добтолхоёо болихо ёhотой. Ядерна буу зэбсэгэй базануудые энэ арал дээрэ байгуулха гэhэн түсэбэй зохёогдоhонhоо хойшо эндэхи байдал илангаяа аюултай, тэсэшэгүй болоо.

Дээрэ дурадхагдаhан бүхы хэмжээ-ябуулгануудай бэелүүлэгдэбэл, хүн бүхэнэй хүсэн эрмэлзэжэ байгаа амгалан hайхан байдал үни удаан сагта тогтохо юм.

Уласхоорондын арсалдаата асуудалнуудые хүсөөр гү, али заналтаар шиидхэжэ болохогүй. Хэлсээнэй үндэhөөр шиидхэхын аргагүй нэгэшье асуудал мүнөө үгы.

Гэбэшье, хэршье ехэ дээдэ тушаал эзэлжэ, олоной дунда хүндэтэй болоhон ганса нэгэн үсөөхэн хүнүүд гү, али правительствонууд хүн түрэлтэниие аюулта дайнhаа аршалан хамгаалжа шадахагүй. Эб найрамдалые хүсэн байгша дэлхэйн бүмбэрсэгэй эрэгтэй, эмэгтэй бүхы хүнүүдтэй, бүхы дэлхэйн хүсэнүүдтэй, арадуудай эб найрамдалые хамгаалха агууехэ хүдэлөөнэй хүсэеэ нэгэдүүлжэ шадаа hаань лэ, аюулта дайн зайсуулагдажа, амгалан байдал хэтэ мүнхэдөө мандаха».

СПОРТЫН МАСТЕР ЖИГМИТОВ

1952 он. Боксоор городой түрүү hууриин түлөө мүрысөөн ород драмын театр соо боложо байба. Хүн зон боксёрнуудай хүсэ шадалаар ехэтэ гайхалсана. Илангаяа нэгэ харабтар шарайтай, толгойдоо орбогорхон үhэтэй хүбүүн харагшадай анхарал хандуулаа бэлэй. Тэрэ хадаа Бадма-Даша Жигмитов байгаа. Тиихэдэ оройдоол 16 наhатай хүбүүн 2-дохи, 3-дохи разрядай 4 боксёрнуудые илаад, эдиршүүлэй дундаhаа городой чемпион болоhон юм.

Залуу боксёр РСФСР-эй эдиршүүлэй түрүү hууриин түлөө мүрысөөндэ 1954 ондо Молотов городто мордоо hэн. Тэндэ Ленинград, Москва гэхэ мэтэ ехэ ехэ городуудай боксёрнуудтай тулалдаад, 2-дохи hуурида гараhан байгаа. 1955 он. до «Искра» бүлгэмэй түрүү hууриин түлөө мүрысөөндэ Москва ошожо, баhал 2-дохи hуури эзэлээд, Чита городто Сибириин ба Дальна Востогой чемпионадта хабаадажа, чемпион болоо hэн.

Тэрэ жэлдээ (1955) пединститутдай 1-дэхи курсын студент боложо ороhон юм. 1956 оной зун РСФСР-эй, СССР-эй арадуудай спартакиадада хабаадалсажа, 5-дахи hуури эзэлhэн байгаа.

Москваhаа бусажа ерээд, СССР-эй түрүү hууриин түлөө мүрысөөндэ хабаадалсахаяа бэлэдхэжэ эхилhэн юм. 1957 оной үбэл мүрысөөниинь эхилжэ, түрүүшын тулалдаанда спортын мастер Георковые илабашье, СССР-эй чемпион боложо шадаагүй hэн. РСФСР-эй, БССР-эй командануудай хоорондо болоhон мүрысөөндэ мастер Бурнатовые илажа, спортын мастер болоhон байгаа. Тиигэжэ манай республикын спортын 9-дэхи мастерынь болоhон байба.

Нүхэр Жигмитов 67 тулалдаанhаа 65-ыень шүүгээд, 5 дахин республикын чемпион болоо. Мүнөө РСФСР-эй суглуулагдамал командын гэшүүн, Советскэ Союзай эгээ хүнгэн бэетэйшүүлэй эрхимүүдэйнь нэгэн гэжэ тоологдоно.

— Туйлаhан амжалтаараа hанаагаа амарангүй, спортивна шэнэ илалта туйлахын түлөө тэмсэхэб,— гэжэ нүхэр Жигмитов хөөрэнэ.

В. Очиров.

hурагшад колхоздоо ажаллахань

Аргадын дунда hургуулиин hурагшад hуралсалай жэлэй hүүлдэ бултаараа Калининай нэрэмжэтэ түрэл колхоздоо ажаллахаар шиидэбэ. Эдэнэй hанаашалые правлени ба колхознигууд hайшаажа, зунай үедэ 7 бригада эмхидхэхээр шиидэбэ. Н[illegible]эхи бригадын гэшүүд энэ жэлдэ 17 га газарта турнепс, 5,5 гектарта хартаабха ургуулжа, колхоздо тушаахабди гэhэн уялга абанхай. Бригаднуудые hурагшанар Самажап Сабаева, Дымбрэн Пылденов, Юнчима Бодиева, Цыбик Бухаев, Владимир Ринчино гэгшэд хүтэлбэрилхэ юм.

Курумкан. **Ц. Раднаев.**

Редактор **Д. Л. ЛОБСАНОВ.**

АРАДАЙ ДЕМОКРАТИИН ОРОНУУДТА

ГЕОРГИЙ ДИМИТРОВЭЙ ТҮРЭhЭН НЮТАГТА ПАМЯТНИК — БАЙШАН НЭЭГДЭБЭ

СОФИ, июниин 18, (ТАСС). Радомирска околиин Ковачевцы тосхондо Георгий Димитровтэ памятник-байшан нээгдэбэ. Георгий Димитровэй түрэhэн энэ тосхоной памятник-байшанда выставкэ эмхидхэгдээ. Энэ выставкэдэнь пролетарска элитэ ехэ революционерэй ажабайдал ба революционно ажал-ябуулгань харуулагданхай. Байшан соо уншалгын залтай библиотекэ нээгдээ. Библиотекэнь 2 мянга шахуу номтой юм.

Памятник-байшан г а й нээгдэхэдэ Георгий Димитровэй нютагаархид, столицаhаа, тэрэшэлэн дүтэ городууд болон тосхонуудhаа оломянган хүн ерээ.

Болгариин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй гэшүүн, газар тариалангай, ой модоной ажахые эрхилхэ министр Станко Тодоров, СССР-hээ Болгарида байгаа посольствын советник А. П. Порываев гэгшэд айлшадай дунда байлсаа. Болгариин Коммунистическэ партиин ЦК-гэй гэшүүн Младен Стоянов митинг дээрэ үгэ хэлээ.

Германска Демократическа Республикада залуушуулай болон студентнэрэй Бүхэдэлхэйн VI фестивальда бэлэдхэл хэгдэжэ байна. Филипп Мюллерэй нэрэмжэтэ залуушуулай бригадын уряалаар, цвиккаудахи автомобильна заводой коллектив Москвагай фестивальда бэлэглэхэеэ «П-70» маркын жаахан хүнгэн автомобиль бүтээгээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуушуулай бригадын гэшүүд шэнэ автомобиль туршан шалгажа байна. ТАСС-эй фотохронико.

ХИТАДАЙ МЕТАЛЛУРГНУУДАЙ АМЖАЛТА

ПЕКИН, июнь. (ТАСС). Синьхуа агентствын дамжуулhанай ёhоор, металлургическа промышленностиин министерствын предприятинууд үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо, энэ жэлэй түрүүшын 5 hарын турша соо 400 мянган тонно шэрэм, 400 мянган тонно булад, 590 мянган тонно прокат үлүү ехээр хайлуулаа.

Металлургическа предприятинууд 80 мянган тонно коксологдодог шулуу нүүрhэ, 100 мянга шахуу тонно түмэрэй руда арьбалаа.

ВЕНГРИИН АЖАЛШАД АГУУЕХЭ ОКТЯБРИИН 40 ЖЭЛЭЙ ОЙН hАЙНДЭРТЭ БЭЛЭДХЭНЭ

БУДАПЕШТ, июнь. (ТАСС). Венгриин хүдэлмэришэдэй социалистическэ партиин Центральна Комитет, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашанай революционно правительство Агууехэ Октябриин революциин 40 жэлэй ойн hайндэртэ бэлэдхэхэ комисси байгуулха тухай шиидхэбэри баталан абаа. Агууехэ Октябриин ашаар лэ, Венгриин хүдэлмэришэн анги засагаа гартаа абаа гэжэ тогтоол дотор хэлэгдэнэ.

ХИТАДТА ШЭНЭ ПРЕДПРИЯТИНУУД БАРИГДАНА

ПЕКИН, июнь. (ТАСС). Цайдамай нугада нефть сэбэрлэдэг завод баригдажа эхилбэ гэжэ hаяхан «Бэйцзинжибао» газетэдэ бэшэгдээ hэн. Эндэ нефть ехээр олдоhон байгаа. Нейлоноор утаhа хэхэ фабрика Шанхайда hаяар хүдэлжэ эхилхэнь.

ПЛЗЕНИИН МАШИНА БҮТЭЭГШЭД ЭЛЕКТРОВОЗУУДЫЕ ГАРГАНА

ПРАГА, июнь. (ТАСС). Плзендэхи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ машина бүтээлгын завод урдань паровозуудые бүтээн гаргадаг байhан юм. Эндэ бүтээгдэhэн паровозууд гансашье Чехословакида бэшэ, мүн бусадшье гүрэнүүдтэ суутай болоhон байгаа. Эндэхи машина бүтээгшэд шэнэ түхэлэй электровозуудые бүтээн гаргадаг боложо, ехэ амжалта туйлаба. Шэнэ электровоз мүнөө үеын эрхим түхеэрэлгэнүүдээр хангагданхай, час соо 120 км. ябана.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74. отв. секретаря— 27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем — 24-74. корректорская — 32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н 00456. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 3263.